

DET KONGELIGE
LANDBRUKS- OG MATDEPARTEMENT

Prop. 98 S

(2023–2024)

Proposisjon til Stortinget (forslag til stortingsvedtak)

Endringer i statsbudsjettet 2024 under Landbruks- og matdepartementet (Reindriftsavtalen 2024/2025)

Innhold

1	Innledning	5	6	Nærmere om enkelte viktige politikkområder	21
2	Grunnlaget for forhandlingene om Reindrifftsavtalen 2024/2025	6	6.1	Innledning	21
2.1	Hovedavtalen for reindriften	6	6.2	Ivaretagelse av reindriften arealer	21
2.2	Grunnlaget for reindriftpolitikken	6	6.3	Høyesteretts dom i Fosen-saken...	21
2.3	Hurdalsplattformen	6	6.4	Klimatilpasning	22
2.4	Sametingets innspill	6	6.5	Beredskap	22
3	Reindrifftsavtalen 2023/2024	8	6.6	Grensekryssende reindrift	23
4	Gjennomføring av forhandlingene	9	6.7	Vedlikehold av grensegjerder	23
4.1	Kravet fra Norske Reindrifftsamers Landsforbund	9	6.8	Chronic Wasting Disease	23
4.2	Statens tilbud	9	6.9	Rovvilt	24
4.3	Forhandlingene	10	6.10	Digitalisering av reindriftsforvaltningen	25
5	Status og utvikling i reindriften	11	6.11	Gjennomgang av reindriftsloven	25
5.1	Innledning	11	6.12	Bærekraftsmålene i reindriftpolitikken	26
5.2	Totalregnskapet for reindriftnæringen 2022 og budsjett for 2023	11	6.12.1	Kriterier og indikatorer	27
5.2.1	Innledning	11	6.13	Totalregnskapet for reindriftnæringen	30
5.2.2	Utvikling i resultatmålene	11	7	Nærmere om Reindrifftsavtalen 2024/2025	32
5.2.3	Totalregnskapet for 2022 for reinbeiteområdene	11	8	Forslag til endringer i statsbudsjettet 2024	34
5.2.4	Siidaandelens økonomi	13		Forslag til vedtak om endringer i statsbudsjettet 2024 under Landbruks- og matdepartementet (Reindrifftsavtalen 2024/2025)	35
5.3	Slakteuttak	17	Vedlegg		
5.4	Produktivitet	18	1	Sluttprotokoll fra forhandlingene om Reindrifftsavtalen 2024/2025	36
5.5	Prisutvikling	19	2	Reindrifftsavtale 1. juli 2024–30. juni 2025	41
5.6	Markedssituasjonen	19	3	Fordeling av rammen for Reindrifftsavtalen 2024/2025	53
5.7	Tilpasning av reintallet til beitegrunnet	20			

DET KONGELIGE
LANDBRUKS- OG MATDEPARTEMENT

Prop. 98 S

(2023–2024)

Proposisjon til Stortinget (forslag til stortingsvedtak)

Endringer i statsbudsjettet 2024 under Landbruks- og matdepartementet (Reindrifftsavtalen 2024/2025)

*Tilråding fra Landbruks- og matdepartementet 26. april 2024,
godkjent i statsråd samme dag.
(Regjeringen Støre)*

1 Innledning

Regjeringen legger med dette frem for Stortinget en proposisjon om Reindrifftsavtalen 2024/2025, inngått mellom staten og Norske Reindrifftsamers Landsforbund (NRL) den 8. februar 2024.

I kapittel 2 blir det gjort rede for grunnlaget for forhandlingene om Reindrifftsavtalen 2024/2025. Dette omfatter Hovedavtalen for reindriften, grunnlaget for reindrifftspolitikken og Sametingets innspill til forhandlingene.

I kapittel 3 omtales innværende reindrifftsavtale, Reindrifftsavtalen 2023/2024. Kapittel 4 gjelder gjennomføringen av forhandlingene, kravet fra Norske Reindrifftsamers Landsforbund og statens tilbud.

Kapittel 5 gjør rede for status og utviklings-
trekk i reindriften, og Totalregnskap for reindriffts-
næringen for 2022 med budsjett for 2023. I kapittel
6 omtales enkelte viktige politikkområder, og i

kapittel 7 hovedtrekkene i Reindrifftsavtalen 2024/2025.

Kapittel 8 inneholder forslag til endringer i statsbudsjettet 2024.

Sluttprotokollen for forhandlingene om Reindrifftsavtalen 2024/2025, Reindrifftsavtalen 2024/2025 og fordeling av den økonomiske rammen ligger som vedlegg til proposisjonen.

Reindrifftsavtalen 2024/2025 gjelder bevilgninger over statsbudsjettet kapittel 1151 *Til gjennomføring av reindrifftsavtalen* for budsjettåret 2025, og omdisponeringer mellom poster i 2024. Landbruks- og matdepartementet ber om fullmakt til å iverksette tiltak i henhold til Reindrifftsavtalen 2024/2025 som er knyttet til bevilgninger i 2025.

Forslag som gjelder statsbudsjettet 2025 legges frem for Stortinget gjennom Prop. 1 S (2024–2025) for Landbruks- og matdepartementet.

2 Grunnlaget for forhandlingene om Reindrifftsavtalen 2024/2025

2.1 Hovedavtalen for reindriften

Reindrifftsavtaleforhandlingene gjennomføres etter bestemmelsene i Hovedavtalen for reindriften. Hovedavtalen ble inngått mellom staten ved Landbruksdepartementet og Norske Reindrifftsamers Landsforbund 26. februar 1993. I henhold til § 2 i Hovedavtalen skal Landbruks- og matdepartementet og Norske Reindrifftsamers Landsforbund føre forhandlinger om en løpende reindrifftsavtale med tiltak som tar sikte på en utvikling av reindrifftsneringen i samsvar med de til enhver tid vedtatte mål og retningslinjer for reindrifftspolitikken.

Partene fører forhandlinger om reindrifftsavtalen hvert år. Perioden for de årlige avtalene løper fra 1. juli til 30. juni. Forhandlingene skal ta utgangspunkt i en felles forståelse av næringens økonomiske situasjon. Som grunnlag for dette, utarbeider Økonomisk utvalg et totalregnskap for reindrifftsneringen. Hovedavtalen har åpnet for at partene kan kreve forhandlinger også om andre forhold utenom de økonomiske virkemidlene. Dette er faglige, sosiale, organisasjonsmessige og andre spørsmål av betydning for utvikling av næringen mot de målene som er fastsatt for reindrifftspolitikken. Denne åpningen innebærer ikke at reindrifftsneringen, representert ved Norske Reindrifftsamers Landsforbund, kan fremme ethvert faglig krav i forbindelse med reindrifftsavtaleforhandlingene. Imidlertid kan Norske Reindrifftsamers Landsforbund løfte frem problemstillinger gjennom forhandlingene, og Landbruks- og matdepartementet kan bidra til at Norske Reindrifftsamers Landsforbund får tatt opp saken med rette fagdepartement.

I henhold til Hovedavtalen skal forhandlingene være sluttført innen 1. mars.

Ved brudd i forhandlingene fremmer staten, i henhold til Hovedavtalen, på eget grunnlag overfor Stortinget forslag om tiltak og økonomiske rammer som skal gjelde for kommende avtaleperiode.

2.2 Grunnlaget for reindrifftspolitikken

Reindrifftspolitikken bygger på Stortingets behandling av Meld. St. 32 (2016–2017) *Reindrift – Lang tradisjon – unike muligheter*. Stortinget behandler i tillegg reindrifftspolitikken to ganger i året; ved behandlingen av proposisjonen om reindrifftsavtalen, og ved behandlingen av det årlige statsbudsjettet.

2.3 Hurdalsplattformen

I Hurdalsplattformen slår regjeringen fast at reindriften er viktig for å bevare samisk kultur, samfunnsliv og språk. Næringen utnytter viktige utmarksressurser og har potensial for økt verdiskaping. Det gjelder særlig økt videreforedling av reinkjøtt og formidling av reindriftssamisk kultur og levesett.

Det framgår videre at regjeringen vil:

- Fremdeles anerkjenne reindriften som en viktig kulturnæring som er familiebasert og bygger på et unikt levesett.
- Utvikle reindriften med et tredelt mål om økologisk, økonomisk og kulturell bærekraft.
- Gjennomføre en helhetlig revidering av reindrifftsloven.
- Tilrettelegge for økt verdiskaping av kjøtt og biprodukter og økt satsing på kulturformidling og turisme basert på reindrift.

2.4 Sametingets innspill

Sametinget er observatør på statens side, og kommer hvert år med et innspill til forhandlingene som er behandlet av Sametingets plenum. SameTINGSRÅD med ansvar for reindrift presenterte innspillet i et møte med landbruks- og matministeren 5. januar 2024.

Sametinget mener at kommende reindrifftsavtale må ha fokus på inntektsutjevning og tiltak mot klimaendringer. Sametinget mener kommende reindrifftsavtale må kompensere fullt ut for økte

kostnader, ta høyde for usikkerheten som ligger i kostnadsvekst og legge opp til å redusere inntektsgapet til andre grupper. Sametinget ber om at det blir fastsatt frister for forvaltningen for utbetaling av tilskudd og erstatninger, for å gi næringen forutsigbarhet.

Sametinget ber om at avtalepartene viderefører satsene for kalveslaktetilskudd og produksjonspremie, og at tilskudd som skal motivere til tradisjonell driftsform i reindriften prioriteres. Det bør opprettes et årlig grunntilskudd til alle siidaandeler, og økningen av avsetningen til distriktstilskudd fra Reindrifftsavtalen 2023/2024 bør videreføres. Sametinget ber om at avtalepartene jobber for at det opprettes tilskudd til alle reinbeitedistrikter til å lønne en person i en 30 pst. stilling som kan ta seg av økt arbeidsmengde i forbindelse med administrativt arbeid, konsultasjoner,

uttalelser mv. Videre ber Sametinget om at særskilt driftstilskudd til kvinner med egen siidaandel og ektefelle- og samboertilskudd opprettholdes og økes.

Sametinget ber om at avtalepartene oppretter en tilskuddsordning til bygging og oppgradering av gjeterhytter i reindriftnæringen, samt oppretter en tilskuddsordning til vedlikehold, bygging og oppgradering av anleggsgjerder.

På grunn av klimaendringer og uforutsigbare værforhold ber Sametinget partene om å styrke beredskapsfondet betraktelig. Videre må reindriften HMS styrkes, og Sametinget ønsker at det skal øremerkes midler til HMS-tiltak i reindriften.

Sametinget foreslår et tilskudd til overføring av tradisjonell kunnskap i reindriften. Sametinget har i tillegg en rekke forslag som ligger utenfor rammen av reindrifftsavtalen.

3 Reindrifftsavtalen 2023/2024

Inneværende avtale, Reindrifftsavtalen 2023/2024, har en total ramme på 200,0 mill. kroner. Dette var en økning på 20,0 mill. kroner fra Reindrifftsavtalen 2022/2023. Avtalepartenes prioriteringer var direkte tilskudd, ivaretagelse av reindrifftsarealer, klimatilpasning og beredskap, samt tilleggsnæringer. Hovedprioriteringene styrker rammevilkårene for de reineierne som har reindrifft som hovedvirksomhet.

Avtalepartene økte de direkte tilskuddene med 13,15 mill. kroner. Satsene ble økt for produksjonspremien, kalveslaktetilskuddet, distrikts-tilskuddet og særskilt driftstilskudd til kvinner med egen siidaandel.

Avsetningen til beredskapsfondet ble økt til 10,0 mill. kroner.

Satsingen på tilleggsnæringer ble videreført, og avsetningen til fagbrevordningen ble økt for å legge til rette for en økning i lønnstilskuddet til lærlingene.

Avsetningen til HMS-tjenesten i reindrifften ble økt med 1,0 mill. kroner. For å øke tilgjengeligheten og legge til rette for at flere reieiere kan

nyttiggjøre seg av tilbudet, ba avtalepartene om at antallet HMS-rådgivere utvides til tre. Pilotprosjektene for en helsetjeneste for rein og en rådgivningstjeneste i arealsaker ble videreført. HMS-tjenesten og helsetjeneste for rein er viktige ordninger som støtter opp om og bistår reieierne i deres arbeid og legger til rette for en tryggere arbeidshverdag.

Avtalepartene åpnet for tilskudd til vedlikehold av gjerder som er oppført under tilskuddsordningen for konfliktforebyggende tiltak.

De frie midlene som disponeres av styret for Reindriffts utviklingsfond ble økt med 1,5 mill. kroner. Det er lagt inn en mulighet for at RUF-styret kan tildele et stipend på 15 000 kroner til personer med rein i eget merke som skriver reindrifftsrelatert masteroppgave.

Avtalepartene ble enige om å gjennomføre en utredning om klimatilpasning i reindrifften, å videreføre prosjekt mot hets og rasisme rettet mot reindrifftsutøvere, og gjennomføre en evaluering av pilotprosjektet helsetjeneste for rein og pilotprosjektet for en rådgivningstjeneste i arealsaker.

4 Gjennomføring av forhandlingene

4.1 Kravet fra Norske Reindriftsamers Landsforbund

Norske Reindriftsamers Landsforbund overleverte 8. januar 2024 sitt krav til forhandlingene om Reindriftsavtalen 2024/2025. Kravet var totalt på 261,4 mill. kroner. Det er 61,4 mill. kroner i økning fra inneværende avtale, en økning på 31 pst. Figur 4.1 viser krav og fremforhandlet ramme i avtaleårene 2019/2020 til 2024/2025.

Norske Reindriftsamers Landsforbund foreslo å øke de direkte tilskuddene med totalt 58,35 mill. kroner. Dette omfattet tre nye tilskuddsordninger: et beitetilskudd i form av et tilskudd per dyr, et flatt tilskudd for å øke inntekten til alle siidaandeler og reinlag, og tilskudd til slakt av hunndyr. Avsetningen til beredskapsfond ble foreslått redusert, og rammen for tilskudd til pramming foreslått økt.

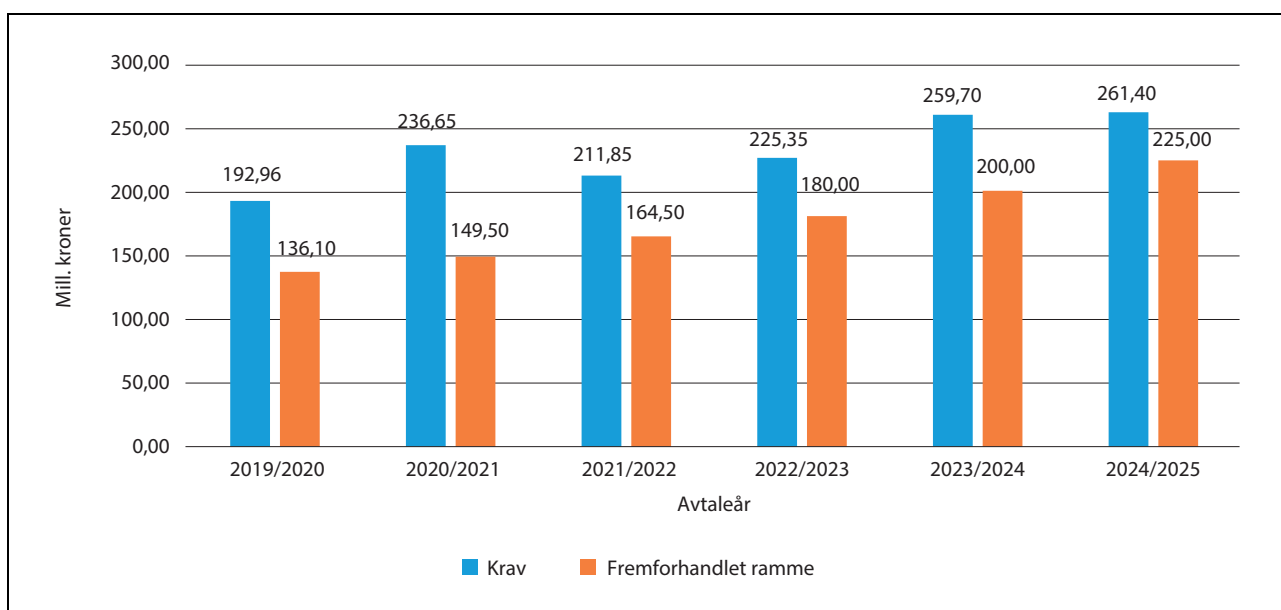
Grunnbeløpet for distriktstilskuddet ble foreslått økt fra 207 000 kroner til 250 000 kroner, og det særskilte tilskuddet til siidaandelene i Trollheimen foreslått økt fra 100 000 kroner til 200 000 kroner per andel. Satsen for produksjonspremien

ble foreslått økt fra 39 pst. til 40 pst., og inntektsgrensen foreslått hevet fra 650 000 kroner for siidaandel og 1,25 mill. kroner for reinlag, til henholdsvis 700 000 kroner og 1,5 mill. kroner. Kalvelsklattetilskuddet ble foreslått økt fra 650 kroner til 700 kroner, og det ble foreslått innført et tilskudd til slakt av hunndyr på 300 kroner. For ordningen med etableringstilskudd ble det foreslått at satsen økes fra 120 000 kroner første år, og 100 000 kroner de to neste årene til 150 000 kroner per år for alle tre årene det gis tilskudd for.

Kravet omfattet også forhold som ligger utenfor reindriftsavtalens ramme, og på andre departementers område.

4.2 Statens tilbud

Staten la frem sitt tilbud 26. januar 2024. Tilbudet hadde en ramme på 213 mill. kroner, en økning på 13 mill. kroner sammenlignet med inneværende avtale. Tilbudet hadde fire hovedprioriteringer: Direkte tilskudd, klimatilpasning, ivaretagelse av reindriftens arealer og beredskap.

Figur 4.1 Krav og fremforhandlet ramme i avtaleåret, siste seks år (mill. kroner)

Kilde: Landbruks- og matdepartementet

Tilbudet la til grunn at reindrifftsnaeringen er viktig for å bevare samisk kultur, samfunnsliv og språk. Tilbudet la også opp til en videreføring og styrking av arbeidet med å utvikle reindrifftsnaeringen som en bærekraftig næring. Regjeringen vil videreføre vektleggingen av næringsretting og tilrettelegging for de som har reindrift som hovedvirksomhet. Den aktive reindrifftsutøver er trolig den næringsutøveren som tydeligst og sterkest opplever klimaendringene. Det er derfor sentralt å se på tiltak som trykker reindrifftsutøverens arbeidshverdag og som bedrer driftsforholdene. Næringen har potensial for økt verdiskaping. For å øke verdiskapingen basert på kjøtt og biproduk-

ter, og legge til rette for kulturformidling og turisme basert på reindrifften, er det viktig å legge til rette for tilleggsnaeringer til reindrift.

4.3 Forhandlingene

Norske Reindrifftsamers Landsforbund meddelte 30. januar at de ville gå i forhandlinger. Avtalepartene møttes i Oslo 1. og 2. februar. Sentrale avtaletema ble drøftet. Det ble deretter gjennomført forhandlinger i Oslo 7. og 8. februar. Partene kom til enighet om en avtale 8. februar 2024.

5 Status og utvikling i reindriften

5.1 Innledning

I dette kapittelet beskrives status og utviklingstrekk i reindriften. Kapittelet gir en oversikt over Totalregnskapet for reindriftsnæringen for 2022, og en oversikt over enkelte særskilte tema.

5.2 Totalregnskapet for reindriftsnæringen 2022 og budsjett for 2023

5.2.1 Innledning

Økonomisk utvalg for reindriften er oppnevnt av Landbruks- og matdepartementet og Norske Reindriftsamers Landsforbund, og har som oppgave å legge frem et årlig totalregnskap for næringen. Totalregnskapet utgjør det økonomiske grunnlagsmaterialet for forhandlingene om reindriftsavtalen. Regnskapet gir en oversikt over verdiene som er skapt i næringen samlet sett ved utnyttelse av produksjonsfaktorene arbeid og kapital, og viser samlede inntekter, kostnader og resultat for hele reindriftsnæringen i Norge. Det legges også frem et budsjett for inneværende år.

5.2.2 Utvikling i resultatmålene

Tabell 5.1 viser et sammendrag av Totalregnskapet for reindriftsnæringen i perioden 2019 til 2022. Totalregnskapet viser en reduksjon i resultatmålene fra 2021 til 2022. Vederlag til arbeid og egenkapital reduseres fra 192,1 mill. kroner i 2021 til 175,2 mill. kroner i 2022 (-17,0 mill. kroner). Vederlag til arbeid og egenkapital per årsverk reduseres fra 202 344 kroner i 2021 til 182 282 kroner i 2022. Målt per siidaandel reduseres vederlag til arbeid og egenkapital fra 341 807 kroner i 2021 til 311 674 kroner i 2022.

Sum produksjonsbaserte inntekter øker fra 205,7 mill. kroner i 2021 til 228,8 mill. kroner i 2022 (+23,1 mill. kroner). Kjøttinntektene øker med 15,9 mill. kroner, og den totale livdyrverdien reduseres med 1,5 mill. kroner.

Sum tilskudd øker fra 108,1 mill. kroner i 2021 til 167,3 mill. kroner i 2022 (+59,2 mill. kroner). Økningen kan i stor grad knyttes til posten ekstraordinære tilskudd, som omfatter ekstraordinært tilskudd til beredskap. På grunn av beitekrisen vinteren 2022, var det store utbetalinger over denne tilskuddordningen.

Erstatningene for tap av rein reduseres fra 107,2 mill. kroner i 2021 til 97,8 mill. kroner i 2022 (-9,5 mill. kroner), og erstatningene for arealinngrep øker fra 7,0 mill. kroner i 2021 til 10,4 mill. kroner i 2022 (+3,4 mill. kroner).

Totalt sett gir dette en økning i de samlede inntektene fra 428,1 mill. kroner i 2021 til 504,3 mill. kroner i 2022 (+76,2 mill. kroner).

Siidaandelens kostnader øker fra 176,3 mill. kroner i 2021 til 217,2 mill. kroner i 2022 (+40,9 mill. kroner) og felleskostnadene øker fra 37,1 mill. kroner i 2021 til 85,5 mill. kroner i 2022 (+48,5 mill. kroner). Økningen må ses i sammenheng med beitekrisen i 2022, og utbetaling av ekstraordinært tilskudd til beredskap.

Reinlagenes kostnader øker fra 13,9 mill. kroner i 2021 til 15,9 mill. kroner i 2022 (+2,0 mill. kroner). I sum gir dette en økning i de totale kostnadene fra 227,2 mill. kroner i 2021 til 318,6 mill. kroner i 2022 (+91,4 mill. kroner). Renter på lånt kapital øker fra 8,8 mill. kroner i 2021 til 10,6 mill. kroner i 2022 (+1,7 mill. kroner).

Antall siidaandeler i samisk reindrift er på 540 i 2022. Reintallet øker fra 215 000 i 2021 til 215 800 i 2022. Antall årsverk hos reinlagene er på 22 i 2022. Reinlagene rapporterer selv om antall årsverk.

5.2.3 Totalregnskapet for 2022 for reinbeiteområdene

Tabell 5.2 viser totalregnskapet for 2022 fordelt på reinbeiteområde. Tabellen viser at det er klare forskjeller i resultatene mellom reinbeiteområdene. Endringer i den samlede livdyrverdien skyldes i hovedsak endringer i reintall og flokks sammensetning. Tabellen viser at disse endringene har stor betydning for resultatmålene i de fleste reinbeite-

Tabell 5.1 Sammendrag av reindriftens totalregnskap i perioden 2019-2022, med budsjett 2023 (1 000 kroner)

Regnskapsposter	2019	2020	2021	2022	2023
Produksjonsbaserte inntekter:	176 009	154 157	205 729	228 815	228 744
Kjøtt og biprodukter	146 898	100 231	151 866	167 089	164 693
Bonus	6 029	6 089	3 262	3 925	3 902
Endring i livdyrverdien	-15 327	4 048	92	-1 453	896
Binæringsinntekter	9 097	7 954	8 428	13 223	13 223
Andre inntekter	29 312	35 834	42 081	46 031	46 031
Tilskudd:	106 335	130 875	108 120	167 299	140 187
Direkte tilskudd	83 946	83 724	88 636	91 407	106 813
Andre tilskudd	13 167	9 555	11 587	14 758	15 636
Ekstraordinære tilskudd	330	24 826	1 691	50 027	6 730
Tilskudd til tilleggsnæringer	105	32	122	1 342	1 415
Utviklingsprogrammet	365	174	230	–	200
Tiltak mot radioaktivitet	0	0	0	–	0
Konflikttemp. tiltak rovvilt	8 422	12 563	5 854	9 765	9 394
Erstatninger:	88 050	102 763	114 273	108 172	108 403
Tap av rein	83 671	98 145	107 228	97 775	101 049
Arealinngrep	4 379	4 618	7 045	10 397	7 353
Sum inntekter:	370 395	387 794	428 123	504 287	477 334
Kostnader:					
Siidaandelens kostnader	167 732	184 957	176 255	217 167	185 820
Felleskostnader	36 476	66 032	37 075	85 546	39 086
Kostnader i reinlag	14 497	12 875	13 850	15 856	16 716
Sum kostnader:	218 705	263 864	227 180	318 568	241 622
Vederlag for arbeid og kapital	151 690	123 931	200 943	185 719	235 712
Renter på lånt kapital	10 150	8 528	8 848	10 558	10 811
Vederlag for arbeid og egenkapital					
Totalt (1.000 kr)	141 540	115 403	192 095	175 161	224 901
Per årsverk (kr)	152 357	124 054	202 344	182 282	233 299
Per siidaandel (kr)	252 749	207 001	341 807	311 674	400 892
Sum årsverk	929	930	949	961	964
Antall siidaandeler¹	560	558	562	562	561

¹ 22 årsverk for reinlagene er lagt til antall siidaandeler (540)

Kilde: Totalregnskap for reindriftsnæringen. Regnskap 2022 og budsjett 2023

områdene. I de 562 siidaandelene inngår også 22 årsverk i reinlagene. Vederlag for arbeid og egenkapital per årsverk varierer mellom 647 224 kroner i reinlagene og 103 449 kroner i Vest-Finnmark reinbeiteområde.

Totalregnskapet fordelt på sonene i Finnmark er vist i tabell 5.3. Tabellen viser at det er store forskjeller mellom sonene i Finnmark. Dette er særlig tydelig for vederlagsberegningene per årsverk og per siidaandel. Vederlag til arbeid og egenkapital for Polmak/Varanger, som ligger høyest, utgjør 298 368 kroner per årsverk. For Karasjok øst som ligger lavest, viser tilsvarende beregning 33 850 kroner per årsverk.

Endringene fra 2021 til 2022 i Totalregnskapets hovedposter er som følger:

Øst-Finnmark: Vederlag til arbeid og egenkapital reduseres med om lag 15,2 mill. kroner sammenlignet med 2021. De produksjonsbaserte inntektene reduseres med 6,4 mill. kroner. Tilskuddene øker med 15,9 mill. kroner. De totale erstatningene økes med 3,3 mill. kroner. Totalt økes inntektene med 10,9 mill. kroner, men samtidig øker kostnadene med 27,3 mill. kroner. Antall siidaandeler er økt med 1 til 166.

Vest-Finnmark: Vederlag til arbeid og egenkapital økes med 0,5 mill. kroner sammenlignet med 2021. De produksjonsbaserte inntektene økes med 7,2 mill. kroner. Tilskudd øker med 33,5 mill. kroner, og erstatninger reduseres med 3,7 mill. kroner. Samlet gjør dette at de totale inntektene økes med 37,0 mill. kroner. Kostnadene øker med om lag 35,9 mill. kroner. Antall siidaandeler er uendret på 213.

Troms: Vederlag til arbeid og egenkapital reduseres med 7,9 mill. kroner sammenlignet med 2021. De produksjonsbaserte inntektene økes med 2,4 mill. kroner. Tilskudd og erstatninger har en samlet reduksjon på til sammen 0,15 mill. kroner. Kostnadene øker med 10,0 mill. kroner. Antall siidaandeler er uendret på 51.

Nordland: Vederlag til arbeid og egenkapital økes med 5,7 mill. kroner sammenlignet med 2021. De produksjonsbaserte inntektene økes med 10,8 mill. kroner. Tilskuddene øker med 8,2 mill. kroner, og erstatninger økes med 0,6 mill. kroner. Kostnadene øker med 13,8 mill. kroner. Antall siidaandeler reduseres med 1 til 42.

Nord-Trøndelag: Vederlag til arbeid og egenkapital øker med 3 mill. kroner sammenlignet med 2021. De produksjonsbaserte inntektene økes med 5,0 mill. kroner. Tilskuddene reduseres med 0,5 mill. kroner sammenlignet med 2021, og

erstatningene reduseres med 1,8 mill. kroner. Området reduserer sine kostnader med 0,4 mill. kroner. Antall siidaandeler er uendret på 39.

Sør-Trøndelag/Hedmark: Vederlag til arbeid og egenkapital reduseres med 3,9 mill. kroner sammenlignet med 2021. De produksjonsbaserte inntektene reduseres med 0,2 mill. kroner og erstatningene reduseres med 2,2 mill. kroner. Tilskuddene øker med 1,4 mill. kroner. Kostnadene øker med 2,8 mill. kroner. Antall siidaandeler er uendret på 30.

Reinlag: Vederlaget til arbeid og egenkapital økes med 0,9 mill. kroner sammenlignet med 2021. De produksjonsbaserte inntektene økes med 4,4 mill. kroner. Tilskudd reduseres med 1,8 mill. kroner og erstatninger øker med 0,4 mill. kroner. Kostnadene øker med 2 mill. kroner.

5.2.4 Siidaandelenes økonomi

Gjennomsnittlige nøkkeltall per siidaandel og per rein i de ulike reinbeiteområdene er presentert i tabell 5.4. Tabellen viser at det er store variasjoner mellom områdene. Eksempelvis varierer kjøttinntektene per siidaandel mellom 699 282 kroner i Sør-Trøndelag/Hedmark og 155 823 kroner i Troms. Gjennomsnittlige kjøttinntekter per rein varierer mellom 1 524 kroner per rein i Sør-Trøndelag/Hedmark og 480 kroner per rein i Nordland. Det er også betydelige variasjoner i gjennomsnittlig tilskudd mellom reinbeiteområdene. Dersom tilskuddsutbetalinger relateres til reintall, er utbetalingene i 2022 størst i Nordland med 1 131 kroner per rein og lavest i Nord-Trøndelag med 450 kroner per rein. Tilskuddsutbetalingene per siidaandel var høyest i Polmak/Varanger med 455 939 kroner og lavest i Nord-Trøndelag med 163 713 kroner.

De totale kostnadene per siidaandel varierer også betydelig mellom områdene. Tilsvarende varierer de totale kostnadene per rein. Nordland og Troms har det høyeste kostnadsnivået sett i forhold til reintallet med henholdsvis 2 522 og 2 277 kroner per rein, mens Polmak/Varanger har de laveste kostnadene per rein med 1 171 kroner.

Tabell 5.4 viser store forskjeller i vederlag for arbeid og egenkapital mellom områdene. I 2022 varierer vederlaget mellom 760 128 kroner per siidaandel i Sør-Trøndelag/Hedmark og 117 058 kroner per siidaandel i Karasjok.

Mange reindriftsfamilier henter betydelige deler av sin inntekt utenfor reindriftsnæringen. Det er i all hovedsak kvinner som står for denne

Tabell 5.2 Totalregnskap 2022 fordelt etter reinbeiteområder (1 000 kroner)

Reinbeiteområde	Øst- Finnmark	Vest- Finnmark	Troms	Nordland	Nord- Tr.lag	Sør-Tr./ Hedm.	Reinlag
Produksjonsbaserte inntekter:	62 949	66 672	15 411	18 026	17 259	23 205	25 294
Kjøtt og biprodukter	54 711	40 406	7 909	6 752	9 818	20 978	26 515
Bonus	1 964	1 923	38	-	-	-	-
Endring i livdyrverdien	-5 910	4 249	1 482	1 137	1 004	-2 194	-1 221
Binæringsinntekter	3 696	3 368	2 818	613	176	2 552	0
Andre inntekter	8 487	16 725	3 164	9 524	6 262	1 869	0
Tilskudd:	46 430	72 027	11 338	15 919	6 385	11 054	4 148
Direkte tilskudd	29 442	30 400	5 696	5 362	6 061	10 381	4 065
Andre tilskudd	3 488	6 823	1 922	1 776	194	472	83
Ekstraordinære tilskudd	10 919	32 247	3 099	3 762	-	-	-
Tilskudd til tilleggsnæringer	1 029	47	136	-	130	-	-
Utviklingsprogrammet	-	-	-	-	-	-	-
Tiltak mot radioaktivitet	-	-	-	-	-	-	-
Konfl.demp. tiltak rovvilt	1 551	2 509	485	5 020	-	200	-
Erstatninger:	25 659	27 599	11 384	24 859	11 283	6 262	1 126
Tap av rein	24 578	26 373	11 384	19 092	10 742	4 480	1 126
Arealinngrep	1 081	1 226	-	5 767	540	1 782	-
Sum inntekter	135 038	166 298	38 133	58 804	34 927	40 520	30 568
Kostnader:							
Siidaandelens kostnader	67 584	78 467	16 724	26 514	13 722	14 157	-
Felleskostnader	19 392	38 899	11 376	8 994	4 003	2 883	-
Kostnader i reinlag	-	-	-	-	-	-	15 856
Sum kostnader	86 975	117 366	28 100	35 507	17 725	17 039	15 856
Vederlag for arbeid og kapital	48 062	48 932	10 033	23 297	17 202	23 481	14 712
Renter på lånt kapital	3 734	3 104	797	982	790	677	473
Vederlag for arbeid og egenkapital							
Totalt (1 000 kr)	44 328	45 828	9 236	22 315	16 412	22 804	14 239
Per årsverk (kr)	172 278	103 449	119 944	354 204	303 923	510 958	647 224
Per siidaandel (kr)	267 034	215 154	181 092	544 264	420 816	760 128	-
Sum årsverk	257	443	77	63	54	45	22
Ant. siidaandeler	166	213	51	41	39	30	-

Kilde: Totalregnskap for reindriftsnæringen. Regnskap 2022 og budsjett 2023

Tabell 5.3 Totalregnskapet 2022 fordelt på sonene i Finnmark (1 000 kroner)

Reinbeiteområde	Polmak/ Varanger	Karasjok øst	Karasjok vest	Kautok. øst	Kautok. midt	Kautok. vest
Produksjonsbaserte inntekter:	30 332	9 564	22 933	27 308	24 936	14 253
Kjøtt og biprodukter	27 271	12 328	14 908	15 476	16 509	8 280
Bonus	1 402	4	558	614	754	555
Endring i livdyrverdien	-1 228	-7 440	2 758	3 384	-1 404	2 269
Binæringsinntekter	206	1 223	2 352	426	1 875	1 034
Andre inntekter	2 681	3 449	2 357	7 409	7 202	2 115
Tilskudd:	20 061	6 256	20 113	25 521	29 042	17 464
Direkte tilskudd	16 051	3 957	9 435	9 652	12 375	8 373
Andre tilskudd	2 059	239	1 190	3 841	2 446	537
Ekstraordinære tilskudd	974	2 044	7 901	11 253	13 029	7 965
Tilskudd til tilleggsnæringer	440	–	589	–	47	–
Utviklingsprogrammet	–	–	–	–	–	–
Tiltak mot radioaktivitet	–	–	–	–	–	–
Konfl.demp. tiltak rovvilt	538	16	997	775	1 145	589
Erstatninger:	10 118	8 863	6 678	5 879	13 181	8 540
Tap av rein	9 871	8 029	6 678	5 579	12 894	7 901
Arealinngrep	248	834	–	300	287	639
Sum inntekter	60 511	24 683	49 724	58 707	67 159	40 257
Kostnader:						
Siidaandelens kostnader	25 263	16 260	26 060	24 850	36 327	17 291
Felleskostnader	4 206	5 083	10 103	11 576	16 943	10 380
Kostnader i reinlag	–	–	–	–	–	–
Sum kostnader	29 468	21 343	36 164	36 426	53 270	27 671
Vederlag for arbeid og kapital	31 043	3 340	13 560	22 282	13 890	12 586
Renter på lånt kapital	1 116	1 106	1 513	907	1 463	734
Vederlag for arbeid og egenkapital						
Totalt (1 000 kr.)	29 927	2 234	12 047	21 375	12 426	11 852
Per årsverk (kr.)	298 368	33 850	132 384	166 992	62 758	101 301
Per siidaandel (kr.)	680 167	43 806	169 675	344 758	133 614	204 349
Sum årsverk	100	66	91	128	198	117
Antall siidaandeler	44	51	71	62	93	58

Kilde: Totalregnskap for reindriftsnæringen. Regnskap 2022 og budsjett 2023

Tabell 5.4 Gjennomsnittlige nøkkeltall per siidaandel og per rein i 2022 (kroner)

	Polmak/ Varanger	Karasjok	Vest- Finnmark	Troms	Nordland	Nord- Tr.lag	Sør- Tr.lag/ Hedmark
Kjøttinntekter inkl. bonus per siidaandel	651 655	227 853	198 727	155 823	164 676	251 741	699 282
Kjøttinntekter inkl. bonus per rein	1 140	601	538	644	480	693	1 524
Tilskudd per siidaandel	455 939	216 133	338 153	222 310	388 274	163 713	368 453
Tilskudd per rein	797	570	915	919	1131	450	803
Erstatninger per siidaandel	229 961	127 383	129 575	223 225	606 319	289 301	208 722
Erstatninger per rein	402	336	351	923	1766	796	455
Totale inntekter per siidaandel	1 375 259	609 892	780 741	747 702	1 434 241	895 564	1 350 671
Totale inntekter per rein	2 405	1 609	2 112	3 090	4 177	2 464	2 943
Totale kostnader per siidaandel	669 738	471 368	551 015	550 979	866 029	454 483	567 975
Totale kostnader per rein	1 171	1 244	1 491	2 277	2 522	1 251	1 238
Vederlag arbeid og egenkapital per siidaandel	680 167	117 058	215 154	181 092	544 264	420 816	760 128
Vederlag arbeid og egenkapital per rein	1 189	309	582	748	1 585	1 158	1 657
Reintall per siidaandel	572	379	370	242	343	363	459
Inntekter utenfor reindriften per siidaandel (1 000 kr)	462	346	401	440	463	286	593

Kilde: Landbruksdirektoratet

inntekten. Gjennomsnittlig inntekt utenfor reindriften per siidaandel varierer i 2022 mellom 286 000 kroner i Nord-Trøndelag og 593 000 kroner i Sør-Trøndelag/Hedmark.

Tabell 5.5 viser vederlag for arbeid og egenkapital per siidaandel i 2022. Polmak/Varanger skiller seg ut som den sonen i Finnmark som har best

resultat per siidaandel. I samisk reindrift sør for Finnmark er det Sør-Trøndelag/Hedmark som har det beste resultatet. Dette skyldes blant annet at de produksjonsbaserte inntektene ligger på et høyt nivå sammenlignet med de øvrige reinbeiteområdene/sonene.

Tabell 5.5 Vederlag for arbeid og egenkapital per siidaandel 2019-2022 (kroner)

Reinbeiteområde	2019	2020	2021	2022
Polmak/Varanger	366 850	371 318	859 188	680 167
Karasjok øst	167 759	72 211	168 932	43 806
Karasjok vest	198 876	50 932	186 029	169 675
Øst-Finnmark	234 094	140 496	360 614	267 034
Kautokeino øst	236 324	174 810	258 708	344 758
Kautokeino midt	175 890	121 528	176 136	133 614
Kautokeino vest	118 897	8 437	218 874	204 349
Vest-Finnmark	178 548	106 118	212 875	215 154
Troms	263 271	154 722	335 791	181 092
Nordland	305 191	282 715	396 095	544 264
Nord-Trøndelag	382 116	482 281	345 133	420 816
Sør-Tr./Hedmark	511 303	695 000	889 538	760 128
Reinlag ¹	383 490	493 893	606 499	647 224
Totalt	252 749	207 001	341 807	311 674

¹ Vederlag til arbeid og egenkapital per årsverk for reinlagene

Kilde: Totalregnskap for reindriftsnæringen. Regnskap 2022 og budsjett 2023

Tabell 5.6 Slakte- og totalproduksjon for driftsårene 2018/2019 til 2022/2023

Område	Slakteproduksjon pr. livrein (kilo per dyr)					Totalproduksjon pr. livrein (kilo per dyr)				
	18/19	19/20	20/21	21/22	22/23	18/19	19/20	20/21	21/22	22/23
Øst-Finnmark	8,6	7,8	5,8	7,8	6,7	8,5	7,7	5,6	7,9	6,3
Vest-Finnmark	5,5	6,2	4,1	5,1	5,7	5,7	6,2	3,6	5,2	5,6
Troms	4,2	4,7	3,6	4,8	5,4	4,1	4,8	3,6	6,1	6,1
Nordland	4,9	4,6	3,6	4,2	4,6	4,9	4,6	3,4	3,6	4,4
Nord-Trøndelag	9,1	7,0	7,8	7,4	8,0	8,9	6,9	7,3	6,9	7,9
Sør-Trøndelag	14,5	11,4	11,2	14,3	13,9	13,6	11,4	11,3	14,4	14,0
Reinlagene	15,4	18,2	17,7	20,5	19,0	14,4	17,9	17,5	20,1	18,6
Hele reindriften	7,8	7,6	6,0	7,4	7,3	7,8	7,6	5,7	7,5	7,2

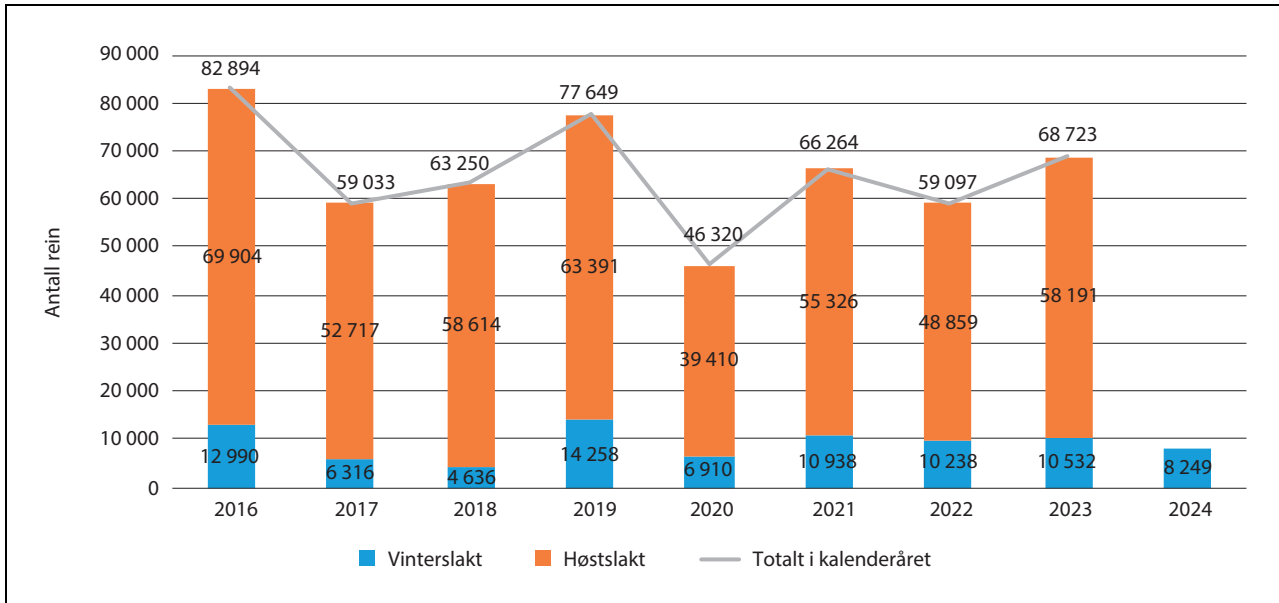
Kilde: Ressursregnskap for reindriftsnæringen. For reindriftsåret 1. april 2022 – 31. mars 2023

5.3 Slakteuttak

Slakteuttaket i 2023 var på 68 723 rein, se figur 5.1. Dette er en økning på 16,3 pst. fra 2022, da slakteuttaket var på 59 097 rein.

Innrapporterte data fra slakteriene for 2023 viser en gjennomsnittlig slaktevekt på 22,2 kg

(23,8 kg i 2022) for alle slaktedy. I driftsåret 2022/2023 var 77 pst. av slaktedyrene kalver (82 pst. i 2021/2022). Figur 5.1 viser antall slakt til slakteri per kalenderår 2017 til 2023, og slakt per uke 14 i 2024. Antall slakt per uke 14 i 2024 er på 8 249. Dette er lavere enn på samme tidspunkt i 2023 (10 210).

Figur 5.1 Antall slakt til slakteri per kalenderår 2016-2024¹

¹ Slakteuttak i 2024 per uke 14

Kilde: Animalia

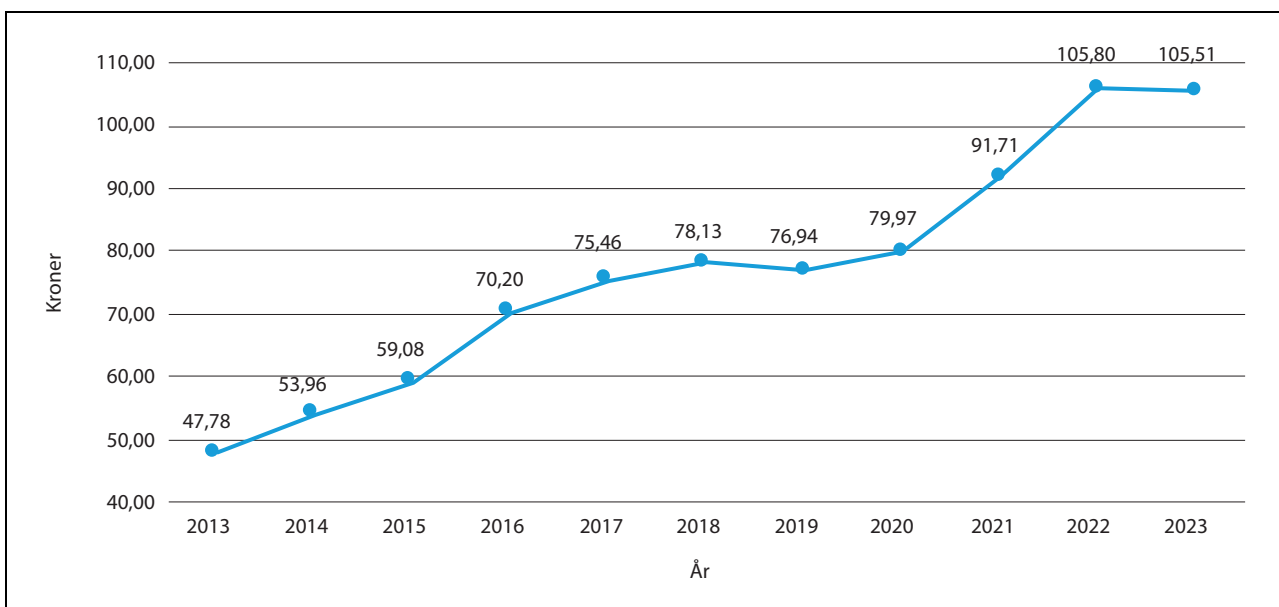
5.4 Produktivitet

Produktivitet uttrykkes i ulike sammenhenger som slakt per livdyr i vårflokk (slakteproduktivitet) eller som slakt per livdyr i vårflokk korrigert for reintallsendringer (totalproduktivitet). Deresom reintallet et år ikke endrer seg, vil de to produktivetsberegningene gi samme resultat.

Totalproduktivitet og slakteproduktivitet relatert til reintall kan fortelle mye om hvordan tilpas-

ningen mellom rein og beite er i et område. Eksempelvis vil en høy totalproduksjon per livrein i vårflokk ofte innebære god kalvetilgang, lave tap og gode slaktevekter, mens en lav totalproduksjon per livrein gir signaler om lav kalvetilgang, høye tap og/eller lave slaktevekter.

Totalproduktivitet per livrein er et mål for hvor effektiv en reinflokk er til å produsere reinkjøtt. Når en snakker om produktivitet, er maksimal varig avkastning et sentralt begrep. Med maksi-

Figur 5.2 Pris i kroner per kilo kjøtt omsatt via slakteri 2013-2022, med prognose for 2023.

Kilde: Totalregnskap for reindriftsnæringen. Regnskap 2022 og budsjett 2023

mal varig avkastning menes den tilpasning mellom reintall, beitegrunnlag og driftsform som gir den høyeste stabile avkastningen over tid, uten å forringe beitegrunnlaget.

Tabell 5.6 viser produktivitet per livrein for de siste fem årene, beregnet både på grunnlag av slakteproduksjon og totalproduksjon. Beregningen for det siste driftsåret (2022/2023) bygger på reintall som bare delvis er korrigert og må derfor betraktes som et foreløpig anslag. Tabellen viser at det er betydelige forskjeller i produktivitet mellom områder og mellom driftsår. Det er også store variasjoner i produktivitet i de enkelte områdene.

5.5 Prisutvikling

Basert på foreløpig innrapporterte priser i 2023 har Økonomisk utvalg anslått en gjennomsnittspris til produsent på 105,51 kroner per kg i 2023, det vil si om lag samme prisnivå som i 2022 (2022: 105,80 kroner). Prisen til reineier har hatt en økning på hele 120,8 pst i løpet av en 10-års periode. Dersom anslaget stemmer, vil 2023 være det første året prisen på reinkjøtt ikke har økt siden 2013. Figur 5.2 viser pris per kilo kjøtt i perioden 2013 til 2023. Prisen for 2023 er en prognose, jf. Totalregnskapet for reindriffts-næringen.

Frem til og med Reindrifftsavtalen 2001/2002 var det definert en målpris for reinkjøtt. Importvernet for reinkjøtt var koblet til målprissystemet til reindrifftsavtalen. Målprisen var styrende for en eventuell administrativ tollnedsettelse, og størrelsen på tollsatsene ved slik nedsettelse. Etter

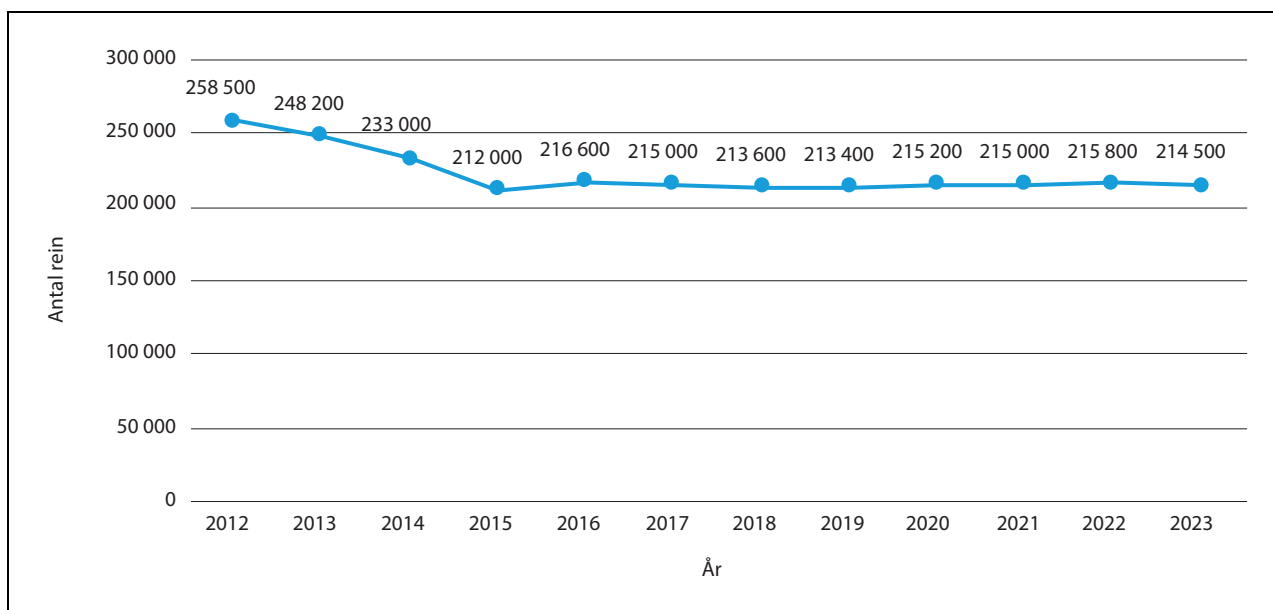
ønske fra næringen, ble avtalepartene under forhandlingene om Reindrifftsavtalen 2002/2003 enige om å oppheve målprisen på reinkjøtt. Etter dette har det vært fri prisdannelse på reinkjøtt innenfor det vernet importvernet har gitt. Siden 2003 er det heller ikke gitt anledning til import av reinkjøtt til redusert toll.

Prisutviklingen siden 2013 har blant annet vært begrunnet med at det har vært en sunn konkurranse i markedet for reinkjøtt. Det er likevel et sårbart marked. Færre aktører vil kunne gi redusert konkurranse om råstoffet. Dette vil igjen kunne få negativ betydning for kjøp og salg av reinkjøtt, og for prisen til reineier.

5.6 Markedssituasjonen

Markedet for reinsdyrkjøtt har gjennom flere år vært i en positiv utvikling, og prisen til reineier har økt betraktelig siden 2013. Beitekrisen i 2020 førte til et redusert slakteuttak i driftsåret 2020/2021. Dette bidro til å redusere lagerbeholdning av reinkjøtt.

Etter Markedsutvalgets vurderinger har prisen ut fra butikk hatt en mer moderat prisutvikling enn prisen til reineier. Den betydelige økningen i produsentprisen samtidig som prisøkningen i butikk har vært mer moderat, har medført at bedriftene tjener mindre enn før. Markedsutvalget påpeker i sitt innspill til årets forhandlinger at dette på sikt kan påvirke konkurransesituasjonen i reinkjøttmarkedet som igjen vil kunne påvirke prisen til reineier.

Figur 5.3 Korrigert reintall per 31. mars 2012-2022, beregnet reintall per 31. mars 2023

Kilde: Totalregnskap for reindriffts-næringen. Regnskap 2022 med budsjett 2023.

Per 1. november 2023 var det 558 tonn rein-kjøtt (beinfritt) på lager hos bedriftene. Sammenlignet med de siste årene er lagerbeholdningen på nåværende tidspunkt høy. Det er sannsynlig at det vil være et betydelig volum på lager ved inngangen til slaktesesongen høsten 2024.

5.7 Tilpasning av reintallet til beitegrunlaget

Et reintall som er tilpasset beitegrunlaget er avgjørende for å nå målet om en bærekraftig reindrift. Etter at gjeldende reindrifftslov ble iverksatt er det gjennomført reduksjonsprosesser i Finnmark. Siidaandelene har i all hovedsak fulgt opp gitte reduksjonsvedtak.

I forbindelse med reintallsprosessen var det fem distrikter som fikk fastsatt midlertidige rein-

tall, da det var stor usikkerhet om reintallene som ble satt var bærekraftige over tid. Slaktevektene de siste årene viste at reintallet i fire av disse fem distriktene var for høye, og reintallet i disse fire distriktene måtte reduseres ytterligere. Reindrifftsstyret fattet derfor vedtak om nye lavere reintall for disse distriktene høsten 2020. Dette medfører at samlet fastsatt øvre reintall i Vest-Finnmark er redusert fra 78 150 til 75 400 rein.

Foreløpige korrigerert reintall per 31. mars for kalenderåret 2023 er 214 500 rein (Totalregnskap for reindriffts-næringen. Regnskap 2022 med budsjett for 2023). Dette er en reduksjon på 1 300 rein sammenlignet med 2022. Fremdeles ligger noen få reinbeitedistrikter i Finnmark over sitt øvre reintall. Disse blir fulgt opp etter reindrifftslovens regler. Det er fortsatt en prioritering å ha et bærekraftig reintall i reindrifften.

6 Nærmere om enkelte viktige politikkområder

6.1 Innledning

Reindriften som næring, kultur og livsform er på mange måter unik både i nasjonal og internasjonal sammenheng. Reindriften representerer god ressursutnyttelse i marginale fjell- og utmarksområder. Den bidrar til næringsmessig mangfold, og er en sentral bærer av samisk kultur.

Reindriften har stor betydning for sysselsetting og næringsutvikling i det samiske reinbeiteområdet. Ikke minst gjelder dette for Finnmark, der 70 pst. av reindriften i Norge finner sted, men også i det øvrige samiske reinbeiteområdet er betydningen stor. Reindriften bidrar til utvikling av annen virksomhet, som slakteri og næringsmiddelindustri, ulike typer vare- og utstyrshandel, transport mv.

I dette kapitlet gjennomgås enkelte viktige områder i reindriftpolitikken, herunder også tiltak avtalepartene ble enige om under forhandlingene om Reindrifftsavtalen 2024/2025.

6.2 Ivaretagelse av reindriften arealer

Reindriften er en arealavhengig næring, og tilgang på nødvendige arealer er en sentral forutsetning for at næringen oppnår målet om økt produksjon og lønnsomhet. Reindrifftsloven skal bidra til sikring av reindriftsarealene i det samiske reinbeiteområdet som reindriften viktigste ressursgrunnlag. Ansvar for sikring av arealene påhviler både innehavere av reindriftsretten, øvrige rettighetshavere og myndighetene.

Det samiske reinbeiteområdet utgjør om lag 40 pst. av Norges areal. Innenfor det samiske reinbeiteområdet er det imidlertid omfattende områder som ikke kan brukes som reinbeite. Det er byer og tettsteder, landbruksområder, veier, industrianlegg og turistanlegg. Arealene der reinen kan beite er derfor langt mindre enn 40 pst. Reindriften har innenfor dette området rett til beite i *fjell og utmark*.

Regjeringen la 20. desember 2023 frem en tiltakspakke for reindrift og energi. Målet med tiltakspakken er å legge bedre til rette for ivareta-

kelse av reindriften rettigheter ved planlegging og utbygging av energi. Tiltakspakken omfatter en rekke tiltak på ulike departementers område som skal bidra til å nå dette målet.

Et av tiltakene er å se på mulighetene for å sikre reinbeitedistriktenes mulighet til å følge opp arealsaker. Dette tiltaket er fulgt opp gjennom Reindrifftsavtalen 2024/2025, ved at distriktstilskuddet er økt og at Norske Reindriftsamers Landsforbund rådgivningstjeneste i arealsaker gjøres til en permanent ordning og styrkes.

De øvrige tiltakene vil bli fulgt opp løpende, og Norske Reindriftsamers Landsforbund og Sameetinget vil bli konsultert i henhold til samelovens regler.

Landbruksdirektoratet startet i 2023 et arbeid med å bygge opp kompetanse om reindrift og arealplanlegging. Avdeling reindrift i Alta har etablert en ny seksjon som skal jobbe med dette, og rekruttert nye medarbeidere. Landbruksdirektoratet har en sentral rolle i å samordne arbeidet statsforvalterne gjør mot kommunene, for å heve kommunenes kunnskap om reindrift og hvordan reindrift kan ivaretas i arealplanlegging.

6.3 Høyesteretts dom i Fosen-saken

Høyesterett avviste 11. oktober 2021 saken om utmåling av ekspropriasjonserstatning til reindriften på Fosen, med den begrunnelse at konsekvens- og ekspropriasjonsvedtakene var ugyldige. Høyesterett la til grunn at vindkraftutbyggingen ville ha en vesentlig negativ effekt på reineiernes mulighet for å utøve sin kultur på Fosen. Høyesterett fant videre at de avbøtende tiltakene i konsekvensene ikke var tilstrekkelige for å unngå vesentlige negative konsekvenser for reindriften i området, og at vedtaket derfor var i strid med FNs konvensjon om sivile og politiske rettigheter (SP) artikkel 27. Det er statens ansvar å sikre rettighetene etter SP artikkel 27. Staten har også en plikt til å sørge for at en krenkelse av konvensjonen repareres, og en rekke ulike tiltak vil kunne være relevante for å oppnå dette. Det vil ofte kunne være behov for at staten iverksetter eller pålegger

tiltak, men krenkelsen kan også repareres ved at det kommer i stand alternative løsninger mellom de berørte private parter eller gjennom en kombinasjon av en avtalebasert løsning og statlige tiltak. Minoritetens deltakelse i beslutningsprosessen og samtykke til nye tiltak eller avtaler, vil være et tungtveiende moment i vurderingen.

En meklingsprosess ble iverksatt i mars 2023, og det er nå inngått minnelige avtaler mellom sijtene i Fosen reinbeitedistrikt og vindkraftselskapene. Sør-Fosen sijte og Fosen vind kom til enighet om en avtale 18. desember 2023, mens Nord-Fosen sijte og Roan Vind kom til enighet om en avtale 6. mars 2024. Avtalene inneholder forpliktelser for partene, men også for staten. Staten skal blant annet skaffe til veie et tilleggsareal utenfor Fosen reinbeitedistrikt, som kan brukes som vinterbeite for begge sijtene. Det er en forutsetning at sijtene samtykker til bruk av tilleggsarealet, og at arealet oppfyller kravene i reindriftsloven § 8 om reindrift utenfor det samiske reinbeiteområdet. Det tas sikte på at et eventuelt tilleggsareal kan tas i bruk av sijtene vinteren 2026/2027.

6.4 Klimatilpasning

I Reindriftsavtalen 2023/2024 ble det etablert en arbeidsgruppe for klimatilpasning. Arbeidsgruppen leverte sin rapport i desember 2023, og rapporten ble presentert for avtalepartene. Arbeidsgruppen har identifisert hovedutfordringer for reindriften:

- Redusert fleksibilitet som følge av annen arealbruk.
- Endringer i beite- og flyttemønster.
- Utilgjengelige beiter.
- Behov for endret infrastruktur.
- Større fare for ulykker og økt arbeidsbelastning.
- Dokumentasjon av forekomst av rovvilt og tap av rein til rovvilt.
- Økt uforutsigbarhet.

Avtalepartene har i Reindriftsavtalen 2024/2025 fulgt opp noen av tiltakene: Rådgivningstjenestene for reindriften er videreført og styrket, og det er prioritert å styrke distriktenes arbeid med arealsaker. Avtalepartene har økt de frie midlene til RUF-styrets disposisjon, og lagt en føring om at infrastrukturtiltak skal prioriteres.

Avtalepartene vil drøfte videre oppfølging av anbefalingene i rapporten i et eget møte.

6.5 Beredskap

Klimaendringene vil kunne medføre høyere frekvens av perioder med låste beiter. Siden 2020 har det hvert år vært beitekrise i større eller mindre deler av reindriftsområdene. I 2024 er det igjen beitekrise i deler av Nordland, Troms og Finnmark.

Avtalepartene har bygget opp et system for beredskap i reindriften som har fungert godt. Beredskapsfondet er betydelig styrket de siste årene, og avtalepartene fortsetter å styrke dette fondet. I Reindriftsavtalen 2023/2024 ble beløpet reinbeitedistriktene skal sette av til eget beredskapsfond økt fra 5000 kroner til 20 000 kroner. Samtidig ble det gjort endringer slik at distriktene kan ta i bruk eget beredskapsfond dersom styret for reinbeitedistriktet mener det er beitekrise i henhold til definisjonen, og har varslet beredskapsutvalget om at det er behov for befarings. Dette vil gjøre at distriktene har bedre muligheter til å iverksette tiltak raskt for å sikre dyrevelferden.

Beredskapsutvalgene i hvert reinbeiteområde er etablert, og gjør en viktig jobb med å vurdere beiteforhold og fastsette beitekrise. Beredskapsutvalgene skal også gi råd for å forebygge beitekriser. I 2023 gjorde avtalepartene noen endringer i mandatet for beredskapsutvalgene. Endringene bestod i hovedsak av saksbehandlingsregler for utvalgene. Det ble presisert at medlemmer av beredskapsutvalget ikke skal delta i vurderinger av beiteforholdene i eget reinbeitedistrikt eller sone. For å sikre at beredskapsutvalget skal være beslutningsdyktig ble det presisert at det skal velges medlemmer fra ulike reinbeitedistrikter som faste medlemmer og varamedlemmer, slik at varamedlemmet kan tre inn ved inhabilitet. Det ble videre presisert at utvalget er beslutningsdyktig når minst et medlem fra forvaltningen og et medlem fra næringen er til stede. Dersom utvalget likevel ikke skulle være beslutningsdyktig på grunn av inhabilitet, vil beredskapsutvalget kunne be om at et medlem fra beredskapsutvalget i et annet reinbeiteområde stilles til disposisjon i det aktuelle møtet. Departementet legger til grunn at disse endringene vil bidra til legitimitet og tillit til beredskapsutvalgets beslutninger.

Avtalepartene vil med bakgrunn i blant annet erfaringene fra beitekrisen i 2024, vurdere behovet for eventuelle endringer både i det etablerte regelverket og i forvaltningen av en beitekrise.

6.6 Grensekryssende reindrift

Siden 1972-konvensjonen opphørte å gjelde i 2005, har det ikke foreligget noen konvensjon om grensekryssende reindrift mellom Norge og Sverige. Det fremforhandlede forslaget fra 2009 har vært gjenstand for høringer i begge land og drøftinger mellom landene, uten at man har fått avklart ulike spørsmål som er reist. På svensk side har det vært foretatt omfattende utredninger av juridiske og økonomiske spørsmål. I 2017 ble det meddelt fra svensk side at konvensjonsforslaget ikke kunne ratifiseres i sin nåværende form, og at forhandlinger burde gjenopptas med siktemål å få nødvendige justeringer i konvensjonen. Dette ble avvist fra norsk side.

Dagens situasjon med manglende konvensjon gir norsk reindrift utfordringer i den daglige driften. Noen reinbeitedistrikt opplever i praksis å bli stengt ute fra tidligere beiteområder i Sverige, samtidig som de opplever ulovlig beiting fra svensk reindrift på norske områder. I de områdene som har etablert samarbeidsavtaler mellom norsk og svensk reindrift, gir fravær av en konvensjon manglende regler for et grensekryssende samarbeid. Ulike forvaltningssystemer mellom de to landene er også lite tilfredsstillende for et slikt samarbeid, og dette går i praksis ut over norske reindriftsutøvere.

Fremover vil norske myndigheter fortsatt ha stor oppmerksomhet på tiltak som bedrer forholdene for norsk reindrift grunnet manglende reinbeitekonvensjon med Sverige. Dette gjelder tiltak som bidrar til at svensk reindrift i Norge utøves i tråd med norsk lov, og som på den måten i større grad sikrer den norske reindriften tilfredsstillende og forutsigbare driftsvilkår.

De ansvarlige statsrådene i Sverige og Norge hadde et møte om den grensekryssende reindriften i forbindelse med Nordisk ministerrådsmøte i Tromsø sommeren 2022. Under dette møtet ble ministrene enige om at en manglende konvensjon skaper utfordringer knyttet til den grensekryssende reindriften. De ble derfor enige om en videre prosess og dialog for å se på mulige løsninger som ivaretar reindriftsinteressene i begge land. Arbeidet skulle ta utgangspunkt i den fremforhandlede konvensjonen fra 2009.

Siden møtet i Tromsø har embetsverket i Norge og Sverige hatt flere møter hvor man har sett på ulike problemstillinger og mulige løsninger i tråd med oppdraget som ble gitt i overnevnte enighet.

6.7 Vedlikehold av grensegjerder

Det er et betydelig etterslep i vedlikeholdet av grensegjerder mellom Norge og Finland, Sverige og Russland. Ansvaret for oppføring og vedlikehold av grensegjerder er fordelt mellom landene. Gjerdestrekningen Norge har ansvar for er på totalt 593 km, herunder 93 km mot Sverige, 350 km mot Finland og 150 km mot Russland. Ansvaret er forankret i overenskomst med Russland, konvensjon med Finland og en enighet med Sverige om å opprettholde fordeling av gjerdeansvaret fram til ny konvensjon om den grensekryssende reindriften er på plass.

I 2023 ble det satt av midler til formålet, med mål om å redusere dette etterslepet. Operative gjerder er avgjørende for reindriften i grenseområdene, for å redusere risikoen for at reinen krysser grensen. Rein som krysser grensen skaper driftsmessige utfordringer for reindriften, gir risiko for spredning av smittsomme sykdommer, og medfører erstatningskrav for norske myndigheter som følge av at reinen har gjort skade. Landbruksdirektoratet overtok 1. januar 2023 ansvaret for oppfølging av grensegjerdene mot Russland og Finland fra Statsforvalteren i Troms og Finnmark, og dette er en prioritert oppgave for Landbruksdirektoratet.

6.8 Chronic Wasting Disease

Chronic Wasting Disease (CWD) er en av de mest alvorlige sykdommene hos dyr vi noen gang har hatt i Norge. Det finnes ingen behandling for sykdommen, og den er dødelig for hjortedyr. Siden første funn av CWD på reinsdyr i Nordfjella i april 2016 er det gjort en omfattende jobb for å kartlegge og bekjempe forekomsten av sykdommen. Høsten 2020 ble det første tilfellet av klassisk CWD utenfor Nordfjella påvist hos en villreinbukk felt under jakt på Hardangervidda. Vitenskapskomiteen for mattrygghet (VKM) mener at smitten sannsynligvis er oppdaget tidlig i forløpet, og at det er lite miljøsmitte. Tiltak som gjennomføres raskt, vil ifølge VKM ha størst sannsynlighet for å gi ønsket effekt. For å sikre levedyktige bestander av villrein og hindre smitte til andre hjortedyr og reindriften, er målsettingen å begrense og om mulig utrydde klassisk skrantesyke.

Tap av næringsgrunnlag som følge av CWD-smitte vil ha store økonomiske konsekvenser for reindriftnæringen og for den samiske reindriften.

kulturen. Den nomadiske driftsformen i den samiske reindriften medfører høy risiko for at smitten spres til store områder. Videre vil håndteringen og iverksettelsen av tiltak kompliseres der det foregår grensekryssende reindrift.

Det er avgjørende å videreføre tiltak for å hindre spredning av smitte til nye områder, inkludert i forbindelse med reetablering av villrein i Nordfjella. Videre er det avgjørende å ha nødvendig kompetanse og beredskap for håndtering av et mulig smittetilfelle i reindriften. Det er viktig at Mattilsynet sin beredskapsplan for smittetilfeller på tamrein gjøres kjent for aktuelle aktører.

6.9 Rovvilt

Reindriften har alltid måtte forholde seg til ulike forekomster av rovvilt. Frem til 1990-tallet var rovviltbestanden lavere enn i dag, blant annet grunnet høyt uttak gjennom jakt og skadefelling. Etter omlegging av rovviltpolitikken har reindriften gjennom 2000-tallet opplevd økende forekomster av de ulike rovviltartene i sine beiteområder. Økningen har vært noe forskjellig mellom de ulike områdene, både når det gjelder tilstedeværelse og ikke minst antall individer av de ulike artene.

Over flere år har miljøvernmyndighetene i enkelte reinbeitedistrikt erstattet opp mot halvparten av kalveproduksjonen som tap til rovvilt. Selv om tapene erstattes, vil tapene kunne ha negative konsekvenser for den enkelte siidaandel og reindriftsfamilie. Først og fremst fordi endret aldersstruktur i simleflokken vil kunne gi lavere kalvetilgang påfølgende år, som fører til tapte produksjonsinntekter. I tillegg medfører tapene også en betydelig psykisk belastning for de familiene som opplever store tap.

Statens rovviltpolitikk har innvirkning på samisk reindrift. Dette innebærer at tiltak som iverksettes på rovviltområdet også må vurderes opp mot statens forpliktelser overfor samene som urfolk, herunder Grunnloven § 108, FNs konvensjon om sivile og politiske rettigheter artikkel 27 og ILO-konvensjon nr. 169 om urfolk og stammefolk i selvstendige stater. Det er både snakk om materielle forpliktelser til å sikre blant annet naturgrunnlaget for den samiske reindriften, samt prosessuelle forpliktelser som gjelder konsultasjoner og deltakelse i beslutninger som vil kunne påvirke samiske interesser direkte.

Med et reintall tilpasset beitegrunnlaget og med økt uttak av kalv, har reindriften de siste årene gjort viktige endringer i egen drift for å

reducere tap til rovvilt. I noen distrikter kan det likevel fortsatt være rom for et høyere slakteuttak om høsten, og noe lavere reintall for å sikre en best mulig kondisjon på dyrene. Det er viktig at reindriften fortsatt arbeider videre med tapsreducerende tiltak. Samtidig er det sentralt at rovviltforvaltningen har stor oppmerksomhet på den todelte målsettingen i rovviltpolitikken, hvor det også skal legges til rette for levedyktig næringsdrift basert på utnyttelse av utmarksbeiteressursene. I den forbindelse er det særlig viktig at rovviltnebdene og miljøvernmyndighetene følger opp rovviltforliket fra 2011, hvor det er presisert at det ikke skal være rovvilt som representerer et skadepotensial i prioriterte beiteområder for husdyr og kalvingsområder for tamrein.

Regjeringen har gjennom Hurdalsplattformen lagt føringer for en mer restriktiv rovviltpolitikk. Regjeringen har blant annet sagt at den skal innrette praktiseringen av rovviltforliket slik at beiteprioriterte områder blir respektert ved at skadegjørere blir felt uten ugrunnet opphold. Som en oppfølging av dette har Miljødirektoratet gjennomført en utredning for å vurdere en mulig reduksjon av bestandsmålene for ulv og bjørn. Saken følges opp av Klima- og miljødepartementet.

I en flertallsmerknad i Innst. 335 S (2015–2016) ba Stortinget regjeringen om å igangsette en forsøksordning for forvaltning av kongeørn, innenfor rammene av rovviltforliket, på Fosenhalvøya og i Troms. I 2018 ble et forskningsprosjekt som studerer tap av lam til kongeørn iverksatt på Fosen. Forskningsprosjektet i Troms, som skal ta for seg tap av tamrein til kongeørn, har tatt lengre tid å få satt i gang enn forutsatt. En forutsetning for gjennomføring av prosjektet er at reindriften er aktiv deltaker i prosjektet. Det har av ulike årsaker vært en utfordring å få reineiere i Troms til å delta i forskningsprosjektet.

I henhold til sluttprotokollen fra forhandlingene om Reindriftsavtalen 2023/2024 skulle Klima- og miljødepartementet be Miljødirektoratet om å iverksette utlysning av forskningsprosjektet om kongeørn som tapsårsak på tamrein. Klima- og miljødepartementet skulle ha dialog med Norske Reindriftsamers Landsforbund, aktuelle fylkeslag og Sametinget om utformingen av forskningsprosjektet. Våren 2023 var det noe kontakt mellom Klima- og miljødepartementet og Norske Reindriftsamers Landsforbund om forskningsprosjektet, men uten at det resulterte i en utlysning. Da Norske Reindriftsamers Landsforbund vedtok på sitt landsmøte våren 2023 at organisasjonen ville trekke seg fra alt samarbeid

med statens rovviltforvaltning stanset dialogen mellom Klima- og miljødepartementet og Norske Reindriftsamers Landsforbund om forskningsprosjektet.

Klima- og miljødepartementet og Landbruks- og matdepartementet etablerte i desember 2022 en prosjektgruppe som skulle vurdere regelverket for erstatning for tap av tamrein til fredet rovvilt. Prosjektgruppen ble ledet av Miljødirektoratet, og besto for øvrig av Landbruksdirektoratet, Statsforvalteren i Troms og Finnmark, Statsforvalteren i Trøndelag, Sametinget og Norske Reindriftsamers Landsforbund. Representantene fra Sametinget og Norske Reindriftsamers Landsforbund trakk seg fra prosjektgruppen i etterkant av Norske Reindriftsamers Landsforbunds landsmøtevedtak i juni 2023. Prosjektgruppen leverte sin vurdering i januar 2024. Det er per mars 2024 ikke besluttet hva som blir den videre oppfølgingen av prosjektgruppens forslag.

I desember 2023 la regjeringen frem en tiltakspakke for å legge til rette for bedre ivaretagelse av reindriften ved planleggingen og utbygging av energi. Tiltakspakken inneholdt flere tiltak for å redusere rovvilttapet i reindriftsnæringa. Klima- og miljødepartementet og Landbruks- og matdepartementet ga i desember 2023 oppdrag til Miljødirektoratet og Landbruksdirektoratet å vurdere og foreslå tiltak som skal redusere rovvilttrykket i reinbeiteområdene før kalvingsperioden 2024. Direktoratene leverte sitt forslag i februar 2024. Departementene har ansvaret for den videre oppfølgingen.

6.10 Digitalisering av reindriftsforvaltningen

Landbruksdirektoratet ferdigstilte i 2021 rapporten *Konseptutredning digitalisering reindrift*. Landbruksdirektoratets rapport nr. 21/3-31. Gjennom konseptutredningen er utfordringer ved dagens fagsystemer for reindrift kartlagt, og behovene ved framtidige fagsystemer identifisert. Konseptutredningen er gjennomført ved hjelp av intervjuer og møter med reindriftsnæring og reindriftsforvaltning. Det er stort behov for nye fagsystemer, for å sikre mer effektive arbeidsprosesser både i Landbruksdirektoratet og hos statsforvalteren. Det er også behov for gode selvbetjeningsløsninger for reindriftsnæringen, som legger til rette for effektiv samhandling mellom næring og forvaltning.

Nytt register for reinmerker (merkeregisteret) ble tatt i bruk høsten 2022. Dette var første milepæl i arbeidet med digitalisering av reindrifts-

forvaltningen. Merkeregisteret er delfinansiert over reindriftsavtalen.

Landbruksdirektoratet ferdigstiller våren 2024 neste milepæl, som er digitalisering av rapportering, tilskuddsbehandling og melding om reindrift. Nye fagsystemer tas i bruk våren 2024, for søknadsbehandlingen knyttet til Reindriftsavtalen 2023/2024.

Reindriftsnæringen vil ha en betydelig gevinst av at det kommer på plass nye fagsystemer, og det er derfor satt av midler over reindriftsavtalen. Arbeidet finansieres i hovedsak over Landbruksdirektoratet og Landbruks- og matdepartementets budsjett.

I forbindelse med arbeidet med nye digitale fagsystemet for reindrift, ble det fastsatt ny forskrift om melding om reindrift 19. desember 2023.

Etter tidligere forskrift skulle melding om reindrift godkjennes av statsforvalteren, jf. tidligere forskrift § 5. Statsforvalteren undersøkte om meldingen var fullstendig og om det forelå feil. Etter ny forskrift skal ikke statsforvalteren lenger godkjenne siidaandelenes melding om reindrift. Nye fagsystemer vil ha mekanismer som gjør at meldingen ikke kan leveres dersom ikke alle opplysninger er fylt ut. Deler av meldingen vil også være forhåndsutfyllt, og reindriftsutøveren må sjekke om opplysningene stemmer. Risikoen for feil i meldingen vil være redusert i det nye systemet. Oppfølging av eventuelle feil eller mangler i melding om reindrift forutsettes nå å skje i forbindelse med behandling av andre saker hvor opplysningene i melding om reindrift ligger til grunn, for eksempel søknader om tilskudd. I tilskuddsordningene finnes det bestemmelser om kontroll og sanksjoner som kan benyttes dersom det foreligger feil i grunnlaget for saksbehandlingen.

Endringen vil frigjøre ressurser for statsforvalteren og det vil bli enklere for næringen å levere melding om reindrift. Dette er derfor et viktig og nødvendig effektiviseringstiltak for både næring og forvaltning.

6.11 Gjennomgang av reindriftsloven

Regjeringen besluttet i februar 2023 at Landbruks- og matdepartementet skulle starte opp en ordinær lovarbeidsprosess med en helhetlig gjennomgang av reindriftsloven. Departementet har lagt opp til en bred involvering av berørte parter i prosessen. Norske Reindriftsamers Landsforbund og Sametinget konsulteres i tråd med sameovens bestemmelser.

Sametinget og Norske Reindrifftsamers Landsforbunds lovutvalgs arbeid inngår som et bidrag i denne lovarbeidsprosessen.

Prosessen med gjennomgang av reindrifftsloven er godt i gang. For å sikre bred involvering i lovarbeidet hadde Landbruks- og matdepartementet høsten 2023 innspillmøter med 33 organisasjoner og aktører, både aktører innenfor reindriften og andre organisasjoner og aktører. Departementet hadde blant annet møter med Statsforvalteren i Nordland, Trøndelag og Troms og Finnmark, flere kommuner, Norges Bondelag, Finnmarkseiendommen, tingrettene i Finnmark, Sametinget, Samisk høgskole og reinpolitiet. Departementet legger til grunn at det er viktig å få innspill fra ulike berørte parter tidligst mulig i prosessen om hva som etter deres syn fungerer og hva som ikke fungerer i dagens lov. Innspillene til departementet gikk i ulike retninger når det gjelder hvilke endringer aktørene mener må gjøres i reindrifftsloven.

Departementet har også gjennomført materielle konsultasjoner med Norske Reindrifftsamers Landsforbund og Sametinget om endringer i reindrifftsloven.

6.12 Bærekraftsmålene i reindrifftspolitikken

Landbruks- og matdepartementet etablerte i 2019 en arbeidsgruppe der Norske Reindrifftsamers Landsforbund, Sametinget, Statsforvalteren i Troms og Finnmark og Landbruks- og matdepartementet var med. Arbeidsgruppen leverte i desember 2020 rapporten *Kriterier for bærekraftsmålene i reindrifftspolitikken*. Landbruksdirektoratets rapport nr. 40/2020.

Landbruks- og matdepartementet sendte rapporten på høring i februar 2021 til statsforvalteren, Reindrifftsstyret, Norske Reindrifftsamers Landsforbund og Sametinget. Totalt har arbeidsgruppen foreslått 14 kriterier, med 39 tilhørende indikatorer. Det ble bedt om konkrete innspill til hvilke kriterier som burde prioriteres og om rapporteringen som er lagt til grunn for indikatorene er gjennomførbar.

En arbeidsgruppe bestående av Norske Reindrifftsamers Landsforbund, Landbruks- og matdepartementet, NIBIO og SSB leverte i 2022 rapporten *Statistikk for arealbruk i reinbeitedistrikter*. Landbruksdirektoratets rapport nr. 39/2022. I Reindrifftsavtalen 2023/2024 ble avtalepartene enige om å gjennomføre arbeidsgruppens forslag om å utarbeide en overordnet statistikk som viser

endringer i bebygd areal og jordbruksareal innenfor hvert distrikt. Denne statistikken vil vise *andel av distriktets areal som er tilgjengelig for reinbeite*. Dette er en indikator som kan brukes for å vurdere måloppnåelse for kriteriet *Reindrifftsens arealressurser blir ivaretatt*.

I Reindrifftsavtalen 2023/2024 etablerte avtalepartene en arbeidsgruppe som i desember 2023 leverte rapporten *Klimatilpasning i reindriften*. Arbeidsgruppen foreslo at det ble utarbeidet en rapport som viste status for bærekraftig reindrift. Arbeidsgruppen viste til arbeidet med kriterier og indikatorer for bærekraftig reindrift, men påpekte at status og utvikling for arealressursene må tydeliggjøres.

Departementet har vurdert de ulike anbefalingene, og innspillene i høringsuttalelsene, og sett nærmere på hvilken rapportering som kan kreves og hvilket datagrunnlag som finnes. På bakgrunn av det har departementet fastsatt et sett med kriterier og indikatorer. Dette settet med kriterier og indikatorer skal legges til grunn for rapporteringen til Stortinget i Prop. 1 S for Landbruks- og matdepartementet. Denne rapporteringen skal være et verktøy for å vurdere status og utvikling per reinbeiteområde. Rapporteringen vil skje årlig, men det vil variere hvorvidt indikatorene kan oppdateres årlig. Indikatorene vil også kunne videreutvikles løpende dersom det utvikles annet eller bedre datagrunnlag. Datagrunnlaget for indikatorene er SSB arealbruk, Totalregnskapet for reindriften, Ressursregnskapet for reindriften og Miljødirektoratet.

Departementet vil be om at Landbruksdirektoratet, i samarbeid med statsforvalteren, sammenstiller grunnlagsmateriale for den årlige rapporteringen i Prop 1 S.

Bærekraftig reindrift er hovedmålet i reindrifftspolitikken. Det følges av tre delmål; økologisk, økonomisk og kulturelt bærekraftig reindrift.

Kriterier og indikatorer skal gi et bedre grunnlag for å vurdere måloppnåelsen i reindrifftspolitikken, og operasjonalisere målene i reindrifftspolitikken. Settet med kriterier og indikatorer for reindrifftspolitikken skal brukes i rapporteringen til Stortinget gjennom de årlige budsjettproposisjonene, og i styringsdialogen med statlige virksomheter. Kriteriene og indikatorene vil også kunne brukes i evalueringer av tilskuddsordninger og andre reindrifftspolitiske virkemidler. Departementet understreker at kriteriene og indikatorene ikke skal angi normtall, og ikke brukes til å vurdere måloppnåelse for den enkelte reiner. Det er reindrifftspolitikken som skal måles.

Det skal gjøres en gjennomgang av kriterier og indikatorer i forkant av forhandlingene om reindriftsavtale for 2026/2027.

I det følgende redegjøres det for de kriteriene og indikatorene som skal legges til grunn for rapportering i Prop. 1 S (2024–2025).

6.12.1 Kriterier og indikatorer

Kriteriene beskriver til sammen en bærekraftig reindrift. Noen av kriteriene er relevante for alle delmålene, og noen er mer relevante for et eller to av delmålene. Kriteriene er derfor delt inn i kriterier for bærekraftig reindrift, og kriterier for hvert av delmålene. Det betyr ikke at noen av kriteriene har en annen status, eller er høyere prioritert enn andre, men er gjort for å synliggjøre at de tre delmålene henger nært sammen.

Kriteriene er formulert som mål som beskriver en gitt tilstand. Indikatorene belyser ulike forhold som til sammen kan beskrive tilstanden, og vil vise utvikling over tid.

Felles for alle indikatorene er at de påvirkes av ulike forhold. Klimaendringer, utbygginger, rovilttrykk, den generelle økonomiske utviklingen og rammebetingelser vil kunne påvirke utviklingen i indikatorene i like stor grad som interne forhold i reindriften.

Bærekraftig reindrift

En bærekraftig reindrift gir dagens reindriftsutøvere mulighet til å utøve reindrift samtidig som den ikke ødelegger framtidige generasjoners muligheter til å utøve reindrift. Kriteriene konkretiserer hvordan en bærekraftig reindrift skal forstås.

Kriteriene i denne gruppen ansees som sentrale for alle elementene i bærekraftig reindrift.

Kriterium 1: Reindriften driftsform opprettholdes med naturlig flytting og bruk av årstidsbeitene

Den tradisjonelle driftsformen, med flytting mellom årstidsbeiter, er en viktig del av den kulturelle bærekraften. Den økologiske bærekraften avhenger av at reindriften har tilstrekkelige beitearealer, og flytting mellom årstidsbeiter er en forutsetning for det. Den tradisjonelle driftsformen er også viktig for den økonomiske bærekraften, ved bruken av marginale beiteressurser som ikke har alternative utnyttelsesformer.

Det kan være krevende å vurdere status for dette kriteriet. En måte å vurdere det på er om de tradisjonelle flyttleiene opprettholdes. Det vil

belyse eventuelle hindringer i den tradisjonelle flyttingen. En annen faktor er hvor mye tilleggsløst kjøpes inn i de ulike reinbeiteområdene. Det vil si noe om endringer i utnyttelsen av årstidsbeitene. Endringer i beitetider vil belyse utviklingen i bruken av årstidsbeitene.

Indikatorer:

1. Antall omlegginger av flyttleier som er godkjent av Landbruks- og matdepartementet.
2. Endringer i beitetider.
3. Salg av kraftfôr (mengde).

Kriterium 2: Reindriften opprettholdes som familiebasert næring

Reindriften som en familiebasert næring er et viktig element i den samiske kulturen. Rekruttering er en sentral del av dette. Indikatorene alders- og kjønnsfordeling for siidaandelsleder og utviklingen i antall siidaandeler og antall personer med rein i en siidaandel, vil belyse om det satses på rekruttering. Antall søkte og innvilgede lærlingplasser i reindrift vil belyse utviklingen i opplæring og kompetanseoverføring. Andel ektefeller/samboere med felles siidaandel vil si noe om hvorvidt begge ektefeller/samboere er deltagende i driften, og gi en indikasjon på utviklingen i familiebasert reindrift.

Indikatorer:

1. Antall siidaandeler og antall personer med rein i en siidaandel.
2. Alders- og kjønnsfordeling for siidaandelsledere.
3. Antall søkte og innvilgede lærlingplasser i reindrift.
4. Andel ektefeller/samboere med felles siidaandel.

Kriterium 3: Dyrevelferden er god

God dyrevelferd er avgjørende for en bærekraftig reindrift. Tilgang på beite og vann er avgjørende. I tillegg vil forstyrrelser fra rovvilt, annen bruk av arealene og værforhold kunne påvirke dyrevelferden negativt.

Kalveandel av totalt slakt indikerer hvordan beitesituasjonen har vært gjennom vinteren og våren, og hvordan tapssituasjonen har vært etter kalving. Slaktevekt for kalv er en indikator på utviklingen i tilgang på mat og reinens kondisjon. Kalvetilgang etter tap er en indikator på hvor

utsatt næringen er for tap av kalv. Det kan være ulike faktorer som påvirker dette. Forekomst av sykdommer vil også være en viktig faktor for å vurdere dyrevelferden. Per i dag har vi ikke en god indikator for det, men det vil bli vurdert som en del av revisjonen av kriteriene og indikatorene.

Indikatorer:

1. Kalveandel av totalt slakt.
2. Slaktevekt for kalv.
3. Kalvetilgang etter tap.

Kriterium 4: Tap av rein er redusert

Tap av rein påvirker produksjon og lønnsomhet i reindriften negativt, og er i mange reinbeitedistrikter en stor utfordring. Det er derfor et mål at tap av rein skal reduseres.

Antall rein tapt til rovvilt vil vise utviklingen i tap over tid. Erstattede rovvilttap i andel av reintall vil si noe om hvilken andel tapet utgjør av reintallet. Indikatoren tap av rein av andre årsaker enn rovvilt vil vise helheten i tapssituasjonen i reindriften. Overlapp mellom prioriterte rovviltområder og reindriften kalvingsområder vil indikere risiko for tap av rovvilt i disse områdene.

Indikatorer:

1. Andel omsøkt og erstattet tap av rein til rovvilt.
2. Erstattede rovvilttap i andel av reintall.
3. Tap av tamrein av andre årsaker enn rovvilt.
4. Andel overlapp mellom prioriterte rovviltområder og reindriften kalvingsområder.

Kriterium 5: Det interne selvstyret fungerer godt

Reindrifftsloven legger til rette for selvstyre i reindriften, både internt i distriktene og mellom distriktene. Det er avgjørende for en bærekraftig reindrift at dette selvstyret fungerer godt.

Bruksreglene er et viktig verktøy for det interne selvstyret. Antall distrikter som har oppdaterte og godkjente bruksregler er derfor en sentral indikator for om selvstyret fungerer. I tillegg er det nødvendig å se på antall pålegg for brudd på bruksreglene, for å se på om bruksreglene følges opp. For å motta distriktstilskudd må distriktet oppfylle kravene i reindrifftsloven. Antall distrikter som mottar distriktstilskudd er derfor en relevant indikator.

Indikatorer:

1. Antall distrikter som har oppdaterte og godkjente bruksregler.
2. Antall pålegg for brudd på bruksregler.
3. Antall distrikter som mottar distriktstilskudd.

Økologisk bærekraft

For økologisk bærekraft trekkes beiteressurser og tilgjengelige arealer frem som viktig. Forholdet mellom tilgjengelig areal, kvalitet på beiteressursene og antallet rein er sentralt her.

Kriterium 6: Reindriften har tilgang på beiteressurser av god kvalitet

Beiteressurser av god kvalitet er avgjørende for reindriften. Tilveksten av beiteplanter påvirkes av naturgrunnlaget, beitedyr, klima og annen aktivitet i området.

Per i dag har vi oversikt over utviklingen av beiteressursene på Finnmarksvidda, gjennom overvåkingsprogrammet for Finnmarksvidda. Det er også gjort vegetasjonskartlegging i enkeltområder, men ikke over tid. På sikt er det ønskelig med en løpende oversikt over vegetasjonen i flere områder. Foreløpig vil denne indikatoren bare være relevant for Finnmark. Reintallet vil være avgjørende for beitegrunnlaget, og er en relevant indikator. Klimaendringer vil være en viktig faktor i utviklingen i beiteressursene. På sikt vil det være aktuelt å inkludere en indikatorer som kan si noe om denne utviklingen.

Indikatorer:

1. Andel lavrik mark av totalt areal.
2. Reintall per 31. mars.

Kriterium 7: Reindriften arealressurser blir ivaretatt

Tilgang på nødvendige arealer er avgjørende for reindriftnæringens produksjon og lønnsomhet. Ansvar for å sikre arealene ligger til myndigheter og næring.

Andel av reinbeitedistriktets areal som er tilgjengelig for reinbeite vil over tid vise utvikling og synliggjøre hvor stor andel av arealet som ikke lenger kan brukes til reinbeite på grunn av utbygging og annen bruk av arealet.

Statsforvalteren er sentral i arbeidet med å ivareta reindriften arealressurser gjennom dialogen med kommuner og fylkeskommuner. Ikke alle kommuner har kunnskap om reindrift, og statsfor-

valteren kan bidra til å opplyse om reindriftens arealbruk. Det er vanskelig å sette en kvantitativ indikator dette, og det er en kvalitativ beskrivelse av dialogen som vil være aktuell her. Statsforvalteren har innsigelsesmyndighet av hensyn til reindrift. En relevant indikator er antall innsigelser i plansaker med begrunnelse reindrift.

Distriktsplan og arealbrukskart er viktige verktøy for å synliggjøre reindriftens arealbruk overfor offentlige myndigheter. Dette forutsetter at distriktsplanene er oppdaterte. Antall distrikter som har oppdatert distriktsplan de siste fire år er derfor en god indikator. Arealbrukskartene bør oppdateres jevnlig, når det skjer endringer i beitebruken. Reinbeitedistriktene oppdaterer selv kartene. En relevant indikator er antall distrikter som har oppdatert kartet det siste året.

Sammen vil disse indikatorene gi et bilde av hvordan myndigheter og næring jobber for å ivareta reindriftens arealressurser, i tillegg til en oversikt over den faktiske utviklingen i tilgjengelige arealer.

Indikatorer:

1. Andel av reinbeitedistriktenes areal som er tilgjengelig for reinbeite.
2. Statsforvalterens dialog med kommuner og fylkeskommuner om reindriftens arealbruk.
3. Innsigelser i plansaker med begrunnelse reindrift.
4. Distrikter som har oppdatert distriktsplan siste fire år.
5. Antall distrikter som har oppdatert arealbrukskartene siste år.

Økonomisk bærekraft

Det er viktig for den økonomiske bærekraften at reindriften gir et tilstrekkelig økonomisk livsgrunnlag for reindriftsutøverne i et langsiktig perspektiv. Den økonomiske bærekraften vil avhenge av flere faktorer, som ressursgrunnlag, markedsmuligheter og sysselsetting i næringen, samtidig som den avhenger av at den enkelte reindriftsutøver utnytter det økonomiske handlingsrommet og organiserer sin drift.

Kriterium 8: Reindriftsnæringen utvikler produkter som markedet etterspør

Et velfungerende marked for reinkjøtt og andre produkter av rein er viktig for produktivitet og lønnsomhet i næringen. Det er flere faktorer som bidrar til et velfungerende marked, som kompe-

tanse, kvalitet og utvikling av produkter. For å belyse hvorvidt det utvikles produkter som markedet etterspør, er det laget indikatorer som belyser utvikling i volum og pris. Lagerstatus for reinkjøtt er relevant for å belyse hvorvidt produktene kommer raskt på markedet.

Indikatorer:

1. Pris per kilo kjøtt.
2. Antall kilo produsert reinkjøtt.
3. Antall kilo reinkjøtt på lager per 1. september.

Kriterium 9: Det utvikles tilleggsnæringer til reindrift
Tilleggsnæringer til reindrift kan være et viktig grunnlag for å styrke økonomien i reindriften. Det kan gi muligheter for flere til å delta mer aktivt i reindriften, og legge til rette for familiebasert reindrift. Indikatoren for dette kriteriet vil være antall bedrifter som får støtte over reindriftsavtalen.

Indikator:

1. Antall bedrifter som får støtte over reindriftsavtalen til utvikling av tilleggsnæringer.

Kriterium 10: Reindriftsnæringen har balanse mellom inntekter og kostnader over tid

Balanse mellom inntekter og kostnader over tid er et grunnleggende kriterium for økonomisk bærekraft. Resultatmålene i Totalregnskapet for reindriftsnæringen er vederlag for arbeid og egenkapital. Dette er en indikator som vil belyse det økonomiske resultatet for næringen. Det er også sentralt å belyse utviklingen i andel siidaandelsledere som har næringsinntekt over 50 000 kroner, det vil si andel siidaandelsledere som har reindrift som hovedvirksomhet. Antall siidaandelsledere som oppnår fullt reindriftsfradrag vil synliggjøre utviklingen i antall siidaandelsledere som har inntekt over det nivået som til enhver tid er fastsatt. Indikatoren andel siidaandelsledere som har lønns- og eller næringsinntekt utenfor reindriften vil belyse hvor mange som har mulighet til å hente ut hovedinntekten fra reindrift.

Indikatorer:

1. Resultatmålene i Totalregnskapet for reindriften.
2. Andel siidaandelsledere som har næringsinntekt over 50 000 kr.

3. Andel siidaandelsledere som oppnår fullt reindrifftsfradrag.
4. Andel siidaandelsledere som har lønns- og eller næringsinntekt utenfor reindrifften.

Kriterium 11: Reindrifften har god produktivitet

Produktivitet beskriver forholdet mellom det som produseres og produksjonsgrunnlaget, og om produksjonsgrunnlaget utnyttes godt. Utviklingen i slakteuttak vil si noe om totalvolumet over tid. Totalproduksjon per livrein måles som slakt per livdyr korrigert for reintallsendringer. Dette viser hvor effektiv en reinflokk er til å produsere rein-kjøtt. Antall årsverk vil over tid vise utvikling i arbeidsforbruk.

Indikatorer:

1. Slakteuttak (antall rein).
2. Totalproduksjon per livrein.
3. Antall årsverk i reindrifften.

Kulturell bærekraft

Reindrift er en sentral samisk kulturbærer. Kulturell bærekraft defineres som at reindrifften opprettholdes som en samisk kulturbærer, og at reindrifftskulturen videreføres til kommende generasjoner

Kriterium 12: Erfaringsbasert kunnskap inngår som en del av kunnskapsgrunnlaget for forvaltningen

Erfaringsbasert, eller tradisjonell, kunnskap er en sentral del av reindrifftskulturen. Det følger av naturmangfoldloven § 8 at erfaringsbasert kunnskap skal være en del av kunnskapsgrunnlaget for offentlige beslutninger som berører naturmangfold. Det er vanskelig å lage en kvantitativ indikator for dette kriteriet. Det må i stedet gjøres en kvalitativ vurdering av hvorvidt erfaringsbasert kunnskap innhentes gjennom dialog med reindrifftsneringen og konsultasjoner.

Indikator:

1. Kvalitativ vurdering av gjennomføring av dialog og konsultasjoner med reindrifftsneringen.

Kriterium 13: Det tradisjonelle reinmerket opprettholdes og brukes

Det tradisjonelle reinmerket med øresnitt er en viktig del av samisk reindrift. Opprettholdelse av

reinmerket er derfor et sentralt kriterium for kulturell bærekraft. Kriteriet kan måles ved indikatoren antall registrerte og aktive merker.

Indikator:

1. Antall registrerte og aktive merker.

Kriterium 14: Samisk språk er en viktig del av reindrifftskulturen

Samisk språk er sentralt i reindrifften, og er viktig for formidling og overføring av erfaringsbasert kunnskap. Det finnes per i dag ikke oversikt over hvor mange reindrifftsutøvere som bruker samisk språk. Det kan i stedet være relevant å synliggjøre hvorvidt forvaltningen legger til rette for at samisk språk skal brukes. Indikatoren vil da være andel skjema for reindrifftsutøvere som er tilgjengelige på samisk.

Indikator:

1. Andel skjema for reindrifftsutøvere som er tilgjengelige på samisk.

6.13 Totalregnskapet for reindrifftsneringen

Totalregnskapet for reindrifftsneringen utarbeides som grunnlag for de årlige reindrifftsforhandlingene. Dette følger av Hovedavtale for reindrifften § 7. Hovedavtale for reindrifften ble vedtatt i 1993, jf. St.prp. nr. 66 (1992–93) *Om ny hovedavtale for reindrifften, reindrifftsavtalen 1993–94, om dekning av kostnader vedrørende radioaktivitet i reinkjøtt og om endringer i statsbudsjettet for 1993*. Totalregnskapet utarbeides av Økonomisk utvalg. Økonomisk utvalg består av fire medlemmer som er oppnevnt av avtalepartene, i tillegg til leder som er oppnevnt av Landbruks- og matdepartementet i samråd med Norske Reindrifftsamers Landsforbund.

Økonomisk utvalg skal legge frem et materiale som viser det samlede økonomiske resultatet for reindrifftsneringen nasjonalt og regionalt, i tillegg til per sone i Finnmark. Økonomisk utvalg innhenter grunnlagsmateriale fra ulike kilder. Det innhentes informasjon fra Landbruksdirektoratet når det gjelder utbetaling av tilskudd og opplysninger fra Melding om reindrift. I tillegg innhentes det data fra statsforvalteren som viser søknader om tilskudd i tillegg til at regnskapene for reinbeitedistriktene legges til grunn. I tillegg til dette inn-

hentes det informasjon fra Sametinget, BaneNor, Miljødirektoratet, slakteriene, Animalia og Innovasjon Norge. Det innhentes også opplysninger fra Skatteetaten, fra skattemeldingen for siidaandelsledere og reinlag. Opplysningene fra skattemeldingene brukes til å beregne siidaandelens kostnader, og til å beregne inntekt utenfor reindriften. I tillegg brukes opplysningene til å gi oversikt over hvor mange som har fått reindrifftsfradrag, og oversikt over kapitalinntekt og gjeld. Opplysningene som innhentes til Totalregnskapet benyttes som grunnlag for utarbeidelse av Totalregnskapet, og skal ikke brukes til andre formål eller deles med andre. Tallene i Totalregnskapet pre-

senteres per reinbeiteområde og sone i Finnmark, og gir ikke mulighet for å identifisere enkeltpersoners økonomi.

Totalregnskapet for reindriften bygger på noen av de samme prinsippene som Totalkalkylen for jordbruket. I NOU 2022: 14 er det foreslått endringer i Totalkalkylen for jordbruket. Det fremgår av sluttprotokoll for Reindrifftsavtalen 2024/2025 at Økonomisk utvalg skal vurdere hvilke endringer som bør gjøres på bakgrunn av de endringene som gjøres for jordbruket. I tillegg skal Økonomisk utvalg vurdere andre endringer i Totalregnskapet, og legge frem et forslag for avtalepartene innen 1. september 2024.

7 Nærmere om Reindrifftsavtalen 2024/2025

Reindrifftsavtalen 2024/2025 har en ramme på 225,0 mill. kroner, jf. vedlegg 2 Reindrifftsavtale 1. juli 2024-30. juni 2025. Dette er en økning på 25,0 mill. kroner fra inneværende avtale. Avtalepartenes hovedprioriteringer er direkte tilskudd, ivaretagelse av reindriftens arealer, klimatilpasning og beredskap, jf. vedlegg 1 Sluttprotokoll fra forhandlingene om Reindrifftsavtalen 2024/2025. Hovedprioriteringene styrker rammevilkårene for de reineierne som har reindrift som hovedvirksomhet.

De direkte tilskuddene øker med 16,55 mill. kroner. Satsen for produksjonspremien settes til 41 pst, opp fra 39 pst. i inneværende avtale. Satsen økes for å stimulere til økt produksjon og verdiskaping. Avtalepartene er enige om at i en situasjon der prisene øker, kan satsen for produksjonspremien settes ned. Videre heves inntektsgrunnlaget for beregning av produksjonspremien fra 650 000 kroner til 700 000 kroner for siidaandeler, og fra 1 250 000 kroner til 1 500 000 kroner for reinlagene.

Satsen for kalveslaktetilskuddet øker fra 650 000 kroner per kalv til 700 000 kroner per kalv. I tillegg heves inntekstgrensen for ektefelle/samboertillegget fra 250 000 kroner til 300 000 kroner.

Grunnbeløpet for distriktstilskuddet øker med 43 000 kroner for alle reinbeitedistrikter og reinlag, fra 207 000 kroner til 250 000 kroner. I tillegg øker det variable tilskuddet til distrikt 16 med 5000 kroner, til 34 000 kroner. Det ekstraordinære tilskuddet til reindriften i Trollheimen øker fra 100 000 kroner til 200 000 kroner per siidaandel. Økningen i distriktstilskuddet legger til rette for at distriktene har ressurser til arbeidet med arealsaker, bruksregler og distriktsplaner, i tillegg til at distriktene kan prioritere midler til avløsning ved sykdom.

Satsen for tidligpensjon økes fra 150 000 kroner til 210 000 kroner for enbrukerpensjon, og fra 240 000 kroner til 300 000 kroner for tobrukerpensjon. Med denne økningen vil avtalepartene stimulere til tidligere generasjonsoverganger i reindriften.

Organisasjonstilskuddet til Norske Reindrifftsamers Landsforbund økes til 8,6 mill. kroner.

Økningen på 0,5 mill. kroner skal benyttes til en fagstilling i Norske Reindrifftsamers Landsforbund som skal følge opp løpende roviltrelaterte oppgaver og tiltakspakken for reindrift og energi. I tillegg vil Klima- og miljødepartementet fremme forslag om en bevilgning til samme formål i statsbudsjettet for 2025, slik at den totale økningen blir på 1,0 mill. kroner. Prosjektet mot hets og rasisme som ble etablert i Reindrifftsavtalen 2022/2023 videreføres i 2024 og i 2025. Avtalepartene er enige om at Norske Reindrifftsamers Landsforbund ved oppstart av forhandlingene om reindrifftsavtale 2025/2026 skal legge frem en plan for hvordan arbeidet mot hets og rasisme kan inkluderes i organisasjonens ordinære drift.

Avtalepartene styrker de frie midlene til disposisjon for styret for Reindrifftsens utviklingsfond. Avtalepartene er enige om at økningen skal legge til rette for en satsing på infrastrukturtiltak, som et tiltak for klimatilpasning i reindriften.

Avtalepartene styrker beredskapsfondet med 10,0 mill. kroner i Reindrifftsavtalen 2024/2025. Styrking av beredskapsfondet er avgjørende for å kunne møte fremtidige beitekriser.

Avtalepartene er enige om å etablere de to pilotprosjektene helsetjeneste rein og rådgivningstjenesten i arealsaker som permanente ordninger. Avtalepartene vil også styrke rådgivningstjenesten i arealsaker slik at det er rom for to nye stillinger. Sammen med økningen i distriktstilskuddet bidrar dette til å styrke reinbeitedistriktenes mulighet til å følge opp arealsaker.

Avtalepartene viderefører satsingen på tilleggsgnæringer i reindriften på samme nivå som inneværende avtale. Avtalepartene er enige om at det er viktig at de ulike ordningene for tilleggsgnæringer drar i samme retning, og ber om at Landbruksdirektoratet legger til rette for et felles møte mellom Utviklingsprogrammet, Ut på Vidda, Markedsutvalget og Reindrifftsens utviklingsfond. Lærings- og omsorgsbaserte tjenester skal evalueres i løpet av 2024.

Avtalepartene er enige om en ny, treårig tilskuddsordning for distriktsplaner over Reindrifftsens utviklingsfond. Det kan gis tilskudd til oppdatering av eksisterende distriktsplaner og nye dis-

triktsplaner. Det kan gis et tilskudd på inntil 40 000 kroner per distrikt, for distrikt 16 kan det gis tilskudd på inntil 60 000 kroner.

Avtalepartene er enige om hvordan mindreforbruket på de direkte tilskuddene og velferdsordningene i 2023 skal disponeres, med forbehold om at mindreforbruket blir overført til 2024, jf. vedlegg 1 Sluttprotokoll fra forhandlingene om Reindrifftsavtalen 2024/2025. 1,5 mill. kroner overføres fra kap. 1151 post 75 og 79 til post 51. Det settes av 0,8 mill. kroner til prosjektet mot hets og rasisme, og 0,7 mill. kroner til en utredning av

rådgivning i reindrifften, for å se helhetlig på hvilke fagområder det er behov for rådgivning på og hvordan rådgivning kan organiseres. Det resterende mindreforbruket holdes tilbake på post 75 som en buffer for utbetaling av tilskudd i 2024.

Bevilgningen på kap. 1151 post 75 er styrende, og Landbruks- og matdepartementet kan, i samråd med Norske Reindrifftsamers Landsforbund, justere satsene for å holde forbruket innenfor bevilgningen.

8 Forslag til endringer i statsbudsjettet 2024

Staten og Norske Reindriftsamers Landsforbund kom til enighet om Reindriftsavtalen 2024/2025 den 8. februar 2024. Reindriftsavtalen 2024/2025 vil tre i kraft 1. juli 2024 og gjelde til 30. juni 2025. Avtalens ramme gjelder bevilgninger på kapittel 1151 *Til gjennomføring av reindriftsavtalen* for budsjettåret 2025. Avtalepartene er i tillegg enige om endringer og omdisponeringer innenfor bevilgningen for 2024.

I saldert budsjett 2024 er det bevilget 200,0 mill. kroner til gjennomføring av reindriftsavtalen. Det foreslås å øke bevilgningen i 2024 på kap. 1151 *Til gjennomføring av reindriftsavtalen*, post 51 *Reindriftens utviklingsfond* med 1,5 mill. kroner, mot tilsvarende reduksjon av post 75 *Kostnadsenkende og direkte tilskudd* med 0,7 mill. kroner og post 79 *Velferdsordninger* med 0,8 mill. kroner. Økningen på post 51 skal benyttes i henhold til sluttprotokoll fra reindriftsavtaleforhandlingene, jf. vedlegg 1.

I Prop. 24 S (2023–2024) *Endringer i statsbudsjettet 2023 under Landbruks- og matdepartementet*, ble det foreslått en bevilgning på 2,0 mill. kroner til et prosjekt for å forbedre reindriftens arealbrukskart og integrere distriktsplanene i kartløs-

ningen. Bevilgningen ble ikke benyttet, fordi den ved en inkurie ikke ble utbetalt til Reindriftens utviklingsfond i 2023. Posten har heller ikke stikkord *kan overføres* og ubrukt bevilgning kunne dermed ikke overføres til 2024. Som følge av dette foreslås det å øke kap. 1151 post 51 med 2,0 mill. kroner i 2024 til dette prosjektet. Inkludert omdisponeringen på 1,5 mill. kroner, foreslås det dermed en samlet økning av post 51 på 3,5 mill. kroner.

Øvrige budsjettforslag som det er redegjort for i denne proposisjonen legges frem for Stortinget i regjeringens forslag til statsbudsjett for 2025 i Prop. 1 S (2024–2025) for Landbruks- og matdepartementet.

Landbruks- og matdepartementet

tilrår:

At Deres Majestet godkjenner og skriver under et framlagt forslag til proposisjon til Stortinget om endringer i statsbudsjettet 2024 under Landbruks- og matdepartementet (Reindriftsavtalen 2024/2025).

Vi HARALD, Norges Konge,

st ad f e s t e r :

Stortinget blir bedt om å gjøre vedtak om endringer i statsbudsjettet 2024 under Landbruks- og matdepartementet (Reindriftsavtalen 2024/2025) i samsvar med et vedlagt forslag.

Forslag
til vedtak om endringer i statsbudsjettet 2024
under Landbruks- og matdepartementet
(Reindriftsavtalen 2024/2025)

I

I statsbudsjettet 2024 gjøres følgende endringer:

Utgifter:

Kap.	Post	Formål	Kroner
1151		Til gjennomføring av reindriftsavtalen:	
	51	Tilskudd til Reindriftens utviklingsfond, økes med ..... fra 65 750 000 kroner til 69 250 000	3 500 000
	75	Kostnadssenkende og direkte tilskudd, <i>kan overføres</i> , reduseres med ..... fra 121 850 000 til 121 184 000	666 000
	79	Velferdsordninger, <i>kan overføres</i> , reduseres med ..... fra 4 300 000 til 3 466 000	834 000

II

Landbruks- og matdepartementet gis fullmakt til å iverksette tiltak i henhold til den foreslåtte reindriftsavtalen, og som er knyttet til bevilgninger i 2025.

Vedlegg 1

Sluttprotokoll fra forhandlingene om Reindrifftsavtalen 2024/2025

Staten v/Landbruks- og matdepartementet (LMD) og Norske Reindrifftsamers Landsforbund (NRL) har gjennomført forhandlinger om en reindrifftsavtale for 2024/2025.

Fra Norske Reindrifftsamers Landsforbund møte:

Forhandlingsutvalg: Inge Even
Danielsen (leder)
Tom Lifjell
Måret Inga Smuk

Sakkyndige/rådgivere: Randi Skum
Leif Anders Somby
Marit Meløy
Johan Ivvar Gaup
Asgrim Opdal

Fra staten møte:

Forhandlingsutvalg: Viil Søyland (leder)
Morten Floor
Widar Skogan

Sakkyndige/rådgivere: Annie Abrahamsen
(Landbruksdirektoratet)
Lars Ivar Widerøe
(Kommunal- og distriktsdepartementet)
Morten Gluva
(Klima- og miljødepartementet)

Observatør: Elle-Risten Wigelius
(Sametinget)

Sekretærer: Silje Trollstøl
Oda Skarstad

1 Reindrifftsavtalen 2024/2025

Partene er enige om en reindrifftsavtale for 2024/2025, gjeldende fra 1. juli 2024 til 30. juni 2025. Avtaleteksten er gjennomgått og undertegnet.

Avtalepartenes hovedprioriteringer i Reindrifftsavtalen 2024/2025 er direkte tilskudd, klimatilpasning, ivaretagelse av reindrifftsarealer og beredskap. Hovedprioriteringene styrker rammevilkårene for de reineierne som har reindrift som hovedvirksomhet.

1.1 Hovedprioriteringer

1.1.1 Direkte tilskudd

Avtalepartene mener rammevilkårene for næringen bør være forutsigbare. En prioritering av dagens tilskuddsordninger støtter opp om de aktive reindrifftsutøverne, og bidrar til en stimulering av økt produksjon og slaktning av rein. Samtidig har distriktene behov for økte ressurser for å håndtere ulike saker, dette gjelder særlig plan- og utbyggingssaker.

Avtalepartene har prioritert følgende tiltak:

- Økning av distriktstilskuddet.
- Økning av satsen for produksjonspremien fra 39 pst. til 41 pst.
- Heving av inntektstaket for produksjonspremien fra 650 000 kroner til 700 000 kroner.
- Økning av satsen for kalveslaktetilskuddet fra 650 kroner til 700 kroner.
- Heving av inntektsgrensen for ektefelle-/samboertillegg fra 250 000 kroner til 300 000 kroner.
- Økning av satsen for tidligpensjon fra 150 000 kroner til 210 000 kroner for enbrukerpensjon, og fra 240 000 kroner til 300 000 kroner for tobrukerpensjon.

1.1.2 Klimatilpasning

Klimaendringene kan føre til høyere frekvens av ising og låste beiter, eller at vekstsesongen starter tidligere. Med klimaendringene forventes en

større variasjon i værforhold, med hyppigere forekomst av ekstreme værhendelser og mer uforutsigbarhet. Klimaendringene fører til endringer i beitegrunnlaget, og behov for endringer i beite- og flyttemønstre. Slike endringer kan komme i konflikt med andre interesser og tiltak. Klimaendringene kan gi større behov for tilleggsfôring, og vil med det ha store økonomiske konsekvenser. I tillegg er det også risiko for oppblomstring av sykdommer.

I Reindriftsavtalen 2023/2024 ble avtalepartene enige om å etablere en arbeidsgruppe som skulle vurdere aktuelle tiltak og virkemidler for klimatilpasning i reindriften, og identifisere behov for ny kunnskap. Arbeidsgruppen leverte sin rapport i desember 2023. Arbeidsgruppen har foreslått endringer i virkemidler, nye virkemidler og utredninger som kan bidra til å håndtere eller belyse disse hovedutfordringene. Avtalepartene vil drøfte anbefalingene i rapporten i et eget møte i etterkant av forhandlingen.

Avtalepartene har prioritert følgende tiltak:

- Styrking av de frie midlene til disposisjon for RUF-styret som prioriteres til infrastrukturtiltak.
- Etablering av en permanent helsetjeneste for rein.
- Videreføring av HMS-tjenesten i reindriften.
- Etablering av en permanent rådgivningstjeneste i arealsaker, og en styrking av tjenesten.
- Gjennomføring av en utredning av rådgivning for reindriften, der rådgivning om klimatilpasning vil være sentralt.
- Styrking av distriktstilskuddet.
- Videreføring av prioritering av forsknings- og utviklingsprosjekter til mulige strategier for klimatilpasning.

1.1.3 Ivaretagelse av reindriftens arealer

Reindriften er en arealavhengig næring, og tilgang på nødvendige arealer er en sentral forutsetning for at næringen oppnår målet om økt produksjon og lønnsomhet. Reindriftsloven skal bidra til sikring av reindriftsarealene i det samiske reinbeiteområdet som reindriftens viktigste ressursgrunnlag. Ansvar for sikring av arealene påhviler både innehavere av reindriftsretten, øvrige rettighetshavere og myndighetene.

Avtalepartene har prioritert følgende tiltak i Reindriftsavtalen 2024/2025:

- Etablering av en permanent rådgivningstjeneste for arealsaker, og en styrking av tjenesten.
- Styrking av distriktstilskuddet.

- Videreføring av mulighet for tilskudd til juridisk bistand til norske reinbeitedistrikter for ivaretagelse av egne beiterettigheter.
- Videreføring av mulighet for støtte til kompetanseoppbygging knyttet til sikring av reindriftens areal.
- Øremerket avsetning til tilskudd til utarbeiding av distriktsplaner.
- Fortsatt prioritering av forsknings- og utviklingsprosjekter knyttet til en sikring av reindriftens areal.

1.1.4 Beredskap

Reindriften har i løpet av få år opplevd flere beitekriser. Klimaendringene vil sannsynligvis gi høyere frekvens av vintre med vanskelige beiteforhold. Avtalepartene har lagt vekt på og prioritert å bygge opp beredskapsfondet for å kunne møte fremtidige beitekriser. Avtalepartene har et godt samarbeid om utviklingen av systemet for beredskap, og har de senere år hatt løpende dialog om erfaringer og behov for justeringer i systemet.

Avtalepartene har prioritert følgende tiltak:

- Styrking av beredskapsfondet.
- Videreføring av beredskapsutvalgene.
- Styrking av distriktstilskuddet og videreføring av reinbeitedistriktenes avsetning til eget beredskapsfond.

2 Endringer i Reindriftsavtalen 2023/2024

2.1 Bruk av mindreforbruket fra 2023

I 2023 var det et mindreforbruk på kapittel 1151 post 75 og 79 på 6,8 mill. kroner. Avtalepartene er enige om hvordan mindreforbruket skal disponeres, under forutsetning av at mindreforbruket fra 2023 blir godkjent overført til 2024.

Avtalepartene er enige om at 1,5 mill. kroner av mindreforbruket benyttes til Norske Reindriftsamers Landsforbunds prosjekt mot hets og rasisme i reindriften, og en utredning av rådgivning for reindrift. Videre er avtalepartene enige om at resten av mindreforbruket benyttes som en buffer for utbetaling av direkte tilskudd i 2024, for å redusere risikoen for at avtalepartene må nedjustere de gjeldende satsene.

2.1.1 Prosjekt mot hets og rasisme

Norske Reindriftsamers Landsforbund etablerte i 2022 et prosjekt mot hets og rasisme mot

reindriftsutøvere, som ble videreført i Reindriftsavtalen 2023/2024. Prosjektet har utviklet en egen nettside, Reinfakta.no, og informasjonsfilmer.

Avtalepartene er enige om å sette av 0,8 mill. kroner av mindreforbruket til å videreutvikle prosjektet i 2024 innenfor mandatet som ble gitt i Reindriftsavtalen 2023/2024.

Avtalepartene er enige om at Norske Reindriftsamers Landsforbund frem mot forhandlingene i 2025 arbeider for at organisasjonens arbeid mot hets og rasisme inkluderes i den ordinære driften, og at Norske Reindriftsamers Landsforbund under oppstartsmøtet i desember 2024 legger frem en plan for en slik inkludering.

2.1.2 Utredning av rådgivning for reindriftsnæringen

I 2014 ble det gjort endringer i den offentlige forvaltningen av reindriften, og oppgavene fra de tidligere områdestyrene ble lagt til statsforvalteren i de nordligste fylkene. Det ble gjennomført en evaluering av denne endringen i 2019 (NIBIO rapport nr. 5/42/2019). I rapporten ble det pekt på at det har oppstått et tomrom når det gjelder rådgivnings- og serviceoppgaver. I rapporten pekes det videre på at dette er oppgaver som den offentlige reindriftsforvaltningen har avvirket og reinbeitedistriktene var ment å fylle, men ikke har hatt ressurser til. I rapporten konkluderes det med at det er behov for reindriftsfaglig rådgivning. Videre at dette enten kan gjøres gjennom å styrke reinbeitedistriktenes evne til å ivareta disse oppgavene, eller å etablere en rådgivningstjeneste, uavhengig av forvaltningen, for å gi distriktene kompetansestøtte.

Reindriftsnæringen har behov for ulike typer rådgivning. I tiden etter 2014 er det gjennomført pilotprosjekter for rådgivningstjenester for reindriften for HMS, arealsaker, og en helsetjeneste for rein. I tillegg skal beredskapsutvalgene gi faglige råd og veiledning. Det er også etablert private tilbud lokalt, som Nannet i Kautokeino.

Avtalepartene er enige om å gjennomføre en utredning av rådgivning i reindriften.

Utredningen skal omfatte:

- En kartlegging av eksisterende rådgivning:
  - Hvilken rådgivning er det for reindriftsnæringen i dag.
  - Hvilke rådgivningsoppgaver har statsforvalteren og reinbeitedistriktene i dag.
- Hvilke fagområder er det behov for rådgivning om.
- Hvilke rådgivningsoppgaver bør gjøres av offentlige myndigheter.

- Hvilke rådgivningsoppgaver bør gjøres av private aktører.
- Hvilke rådgivningsoppgaver bør gjøres av Norske Reindriftsamers Landsforbund.
- Hvordan rådgivningen kan organiseres, hvordan man sikrer reindriftsfaglig kompetanse, og hvordan det legges til rette for at reindriften har tillit til rådgivningen.
- Om rådgivningen kan samordnes med eksisterende rådgivningstjenester for reindriften.
- En vurdering om hvordan tilskudd til avløsning og en avløserordning kan administreres og forvaltes av en rådgivningsenhet.
- Utredningen gjennomføres innenfor en ramme på 0,7 mill. kroner. Landbruksdirektoratet lyser ut et oppdrag, som godkjennes av avtalepartene.

Det opprettes en referansegruppe for utredningen bestående av avtalepartene. Andre aktører og relevante fagmiljøer trekkes inn ved behov.

Utredningen skal oversendes avtalepartene innen 1. desember 2024.

2.2 Omdisponering av ubrukte midler på Reindriftens utviklingsfond

Dersom avtalepartene ikke har avtalt noe annet, eller midlene er bundet opp som ansvar, skal ubrukte midler på ordninger i Reindriftens utviklingsfond tilbakeføres til fondet. En gjennomgang har vist at det er ubrukte midler fra tidligere år som kan omdisponeres. Dette er ubrukte midler som er akkumulert over flere år.

Avtalepartene er enige om at ubrukte midler fra tilskudd til rapportering, frakttilskudd og beredskapsseminar omdisponeres til frie midler. Avtalepartene mener det er riktig å overføre disse midlene til frie midler, for å gi styret for Reindriftens utviklingsfond mulighet til å gjøre prioriteringer innenfor de frie midlene.

Avtalepartene er enige om å omdisponere 4,1 mill. kroner til frie midler i 2024.

2.3 Endringer i Totalregnskapet

Avtalepartene er enige om å vurdere endringer i Totalregnskapet for reindriften, og vil be Økonomisk utvalg om å legge frem et forslag til endringer.

Totalregnskapet for reindriften bygger på noen av de samme prinsippene som Totalkalkylen for jordbruket. I NOU 2022: 14 *Inntektsmåling i jordbruket* er det foreslått endringer i Totalkalkylen for jordbruket. Budsjettmemnda for jordbruket

har fått i oppdrag å endre grunnlagsmaterialet for jordbruksoppgjøret og vil ferdigstille dette arbeidet til jordbruksforhandlingene i 2024.

Økonomisk utvalg skal vurdere:

- Hvilken informasjon vi er forpliktet til å utarbeide.
- Hvilke endringer som bør gjøres på bakgrunn av endringene som er gjort for jordbruket.
- Hvilken informasjon avtalepartene har behov for til forhandlingene.
- Hvordan Totalregnskapet kan innrettes for å være mer tilgjengelig.
- Andre endringer som bør vurderes i Totalregnskapet.

Økonomisk utvalg legger frem et forslag for avtalepartene innen 1. september 2024.

3 Saker utenfor reindrifftsavtalen

Norske Reindrifftsamers Landsforbund har i sitt krav tatt opp en rekke forhold som ligger utenfor reindrifftsforhandlingene. Landbruks- og matdepartementet oppfordrer Norske Reindrifftsamers Landsforbund til å ta initiativ til møter med ansvarlig departement.

Når det gjelder forhold som ligger innenfor Landbruks- og matdepartementets område legges det opp til egne møter om de sakene Norske Reindrifftsamers Landsforbund tar opp.

3.1 Kriterier og indikatorer for bærekraftig reindrift

Landbruks- og matdepartementet etablerte i 2019 en arbeidsgruppe der Norske Reindrifftsamers Landsforbund, Sametinget, Statsforvalteren i Troms og Finnmark og Landbruks- og matdepartementet var med. Arbeidsgruppen leverte i desember 2020 rapporten *Kriterier for bærekraftsmålene i reindrifftspolitikken*, Landbruksdirektoratets rapport nr. 40/2020.

Landbruks- og matdepartementet sendte rapporten på høring i februar 2021 til statsforvalteren, Reindrifftsstyret, Norske Reindrifftsamers Landsforbund og Sametinget. Det ble bedt om konkrete innspill til hvilke kriterier som burde prioriteres og om rapportering som er lagt til grunn for indikatorene er gjennomførbar. Departementet har vurdert høringsuttalelsene, og sett nærmere på hvilken rapportering som kan kreves og hvilket datagrunnlag som finnes.

En arbeidsgruppe bestående av Norske Reindrifftsamers Landsforbund, Landbruks- og matdepartementet, NIBIO og SSB leverte i 2022 rapporten *Statistikk for arealbruk i reinbeitedistrikter*, Landbruksdirektoratets rapport nr. 39/2022. I Reindrifftsavtalen 2023/2024 ble avtalepartene enige om å gjennomføre arbeidsgruppens forslag om å utarbeide en overordnet statistikk som viser endringer i bebygd areal og jordbruksareal innenfor hvert distrikt. Denne statistikken vil vise *andel av distriktets areal som er tilgjengelig for reinbeite*. Dette er en indikator som kan brukes for å vurdere måloppnåelse for kriteriet *Reindrifftsens arealressurser blir ivaretatt*.

I Reindrifftsavtalen 2023/2024 etablerte avtalepartene en arbeidsgruppe som i desember 2023 leverte rapporten *Klimatilpasning i reindriften*. Arbeidsgruppen foreslo at det ble utarbeidet en rapport som viste status for bærekraftig reindrift. Arbeidsgruppen viste til arbeidet med kriterier og indikatorer for bærekraftig reindrift, men påpekte at status og utvikling for arealressursene må tydeliggjøres.

Avtalepartene er enige om at et sett med kriterier og indikatorer som tar utgangspunkt i forslaget i rapporten *Kriterier for bærekraftsmålene i reindrifftspolitikken* legges til grunn for rapportering om bærekraftig reindrift som legges frem i Prop. 1 S årlig. Kriteriene er utformet som mål om en gitt tilstand. Indikatorene belyser ulike forhold som til sammen skal beskrive tilstanden, og vil vise utvikling over tid. Det skal ikke fastsettes normer for indikatorene. Kriterier og indikatorer legges frem i proposisjonen om reindrifftsavtale for 2024/2025.

Statusrapporten skal være et verktøy for å vurdere status og utvikling per reinbeiteområde, og ligge til grunn for rapportering til Stortinget om reindrifftspolitikken, og i styringsdialogen med reindrifftsforvaltningen.

Statusrapporten publiseres årlig, men det vil variere hvorvidt indikatorene kan oppdateres årlig. Indikatorene vil kunne videreutvikles løpende dersom det utvikles annet eller bedre datagrunnlag. Datagrunnlaget for indikatorene er SSB arealbruk, Totalregnskapet for reindriften, Ressursregnskapet for reindriften og Miljødirektoratet.

Det gjøres en gjennomgang av kriterier og indikatorer i forkant av forhandlingene om reindrifftsavtale for 2026/2027.

3.2 Fritak for tilbakebetaling av engangsavgift ved overføring av foretak ved dødsfall

Finansdepartementet har bedt Skattedirektoratet vurdere om overdragelser av kjøretøy mellom fritatte virksomheter bør utløse avgiftsplikt. Skattedirektoratet har opplyst at i andre tilfeller hvor kjøretøy med fritak eller lettelse i engangsavgiften overføres til annen fritaksberettiget virksomhet innenfor bindingstiden utløser ikke dette avgiftsplikt. Ifølge direktoratet er det ingen tungtveiende grunner for å følge en annen praksis for reindriftsnæringen. Direktoratet opplyser at de vil endre rundskrivet i tråd med dette. Motorvogner som er omfattet av fritaket vil etter dette kunne overføres til annen fritaksberettiget reindriftsvirksomhet uten at dette utløser engangsavgift. Dette vil også gjelde ved overføringer som følge av dødsfall, forutsatt at kjøretøyet overføres til en fritatt virksomhet.

Antallsbegrensningene etter engangsavgiftsforskriften § 4-10 tredje og fjerde ledd vil også gjelde for fritatte kjøretøy som overtas fra fritatte virksomheter. For overdratte kjøretøy vil bin-

dingstiden regnes fra den dato kjøretøyet ble førstegangsregistrert på opprinnelig eier.

4 Importordninger

Det tollbaserte importvernet skal, innenfor de rammer som Norges forpliktelser i henhold til WTO-avtalen setter, praktiseres på en måte som sikrer reindriftsnæringen et rimelig vern mot konkurrerende import.

Landbruksdirektoratet kan fastsette kvoter for reinkjøtt og/eller levende rein for slakting, som kan importeres med redusert toll, etter samråd med Markedsutvalget for reinkjøtt og reinkjøttbransjen for øvrig. I en situasjon hvor Markedsutvalget og bransjen gir råd om redusert toll på reinkjøtt, forutsetter Landbruks- og matdepartementet at Landbruksdirektoratet tar kontakt med departementet.

8. februar 2024

Inge Even Danielsen

Viil Søyland

Vedlegg 2

Reindrifftsavtale 1. juli 2024–30. juni 2025

I henhold til Hovedavtalen for reindrifftsneringen av 26. februar 1993, har Landbruks- og matdepartementet og Norske Reindrifftsamers Landsforbund inngått følgende reindrifftsavtale for avtaleåret 2024/2025, gjeldende fra 1. juli 2024 til 30. juni 2025.

1 Økonomisk ramme for avtaleåret 2024/2025

1.1 Bevilgninger over statsbudsjettet

Partene er enige om en ramme for Reindrifftsavtalen 2024/2025 på 225,0 mill. kroner, jf. vedlegg 1.

Årets forhandlinger gjelder budsjettåret 2025. Forslag til bevilgninger for 2025 innarbeides i statsbudsjettet på ordinær måte gjennom Prop. 1 S (2024–2025) for Landbruks- og matdepartementet.

Reindrifftsavtalen 2024/2025 oversendes Stortinget ved en proposisjon til behandling i vårsesjonen 2024. Proposisjonen vil inneholde forslag til omdisponeringer mellom poster i 2024. Landbruks- og matdepartementet ber også om fullmakt til å iverksette tiltak i den inngåtte reindrifftsavtalen som er knyttet til bevilgninger i 2025.

1.2 Priser

Det fastsettes ikke målpris for reinkjøtt i slaktesesongen 2024/2025.

2 Reindrifftsens utviklingsfond

Avtalepartene er enige om at det settes av 73,9 mill. kroner til Reindrifftsens Utviklingsfond (RUF) for avtaleåret 2024/2025. Tildelingsrammen til RUF settes lik bevilgningsrammen.

Partene er enige om følgende avsetninger for Reindrifftsens Utviklingsfond:

2.1 Forskning og utvikling

Det øremerkes ikke midler til forskning og utvikling.

Avtalepartene er enige om at følgende områder prioriteres for forsknings- og utviklingsprosjekter under Reindrifftsens utviklingsfond:

- Klimaendringenes påvirkning på reindrifften og mulige strategier for klimatilpasning.
- Overvåkning av beiteområder.
- Sikring av reindrifftsens arealer.
- Utvikling av det interne selvstyret i reindrifften.
- Rovvilt og rovviltforvaltningens påvirkning på reindrifften.
- Tilleggsføring.
- Dokumentasjon av reindrifftsens erfaringsbaserte og tradisjonelle kunnskap.

2.2 Konfliktforebyggende tiltak

Formålet med tilskudd til konfliktforebyggende tiltak er å redusere konflikter mellom reindrift og jordbruk, i tillegg til konflikter mellom reindrift og andre berørte parter.

Avtalepartene er enige om at det skal utarbeides en mal for bygging av gjerder som er finansiert over ordningen med konfliktforebyggende tiltak. Landbruksdirektoratet utformer et forslag til mal som behandles av avtalepartene under forskriftsmøtet våren 2024.

Avtalepartene er enige om at det settes av 1,5 mill. kroner til ordningen i Reindrifftsavtalen 2024/2025, under forutsetning av at tilsvarende beløp settes av over jordbruksavtalen. 0,1 mill. kroner av totalrammen settes av til administrasjon, fordelt likt på reindrifftsavtalen og jordbruksavtalen.

Mindreforbruket i 2023 overføres til 2024.

2.3 Utviklingsprogrammet for landbruks- og reindrifftsbasert vekst og verdiskaping

Avtalepartene legger til grunn at den arbeidsmetodikken Innovasjon Norge benytter for midlene over reindrifftsavtalen videreføres.

Gjennom markedsrettet produktutvikling og profesjonalisering av hele verdikjeden fra vidde til bord er oppmerksomhet omkring norsk reinkjøtt økt. Reinkjøttet har posisjonert seg som noe av

det mest smakfulle og sunneste kjøttslaget vi har. Økt tilgjengelighet av reinsdyrkjøtt av god kvalitet har bidratt til en positiv utvikling av prisen til reineier.

Avtalepartene registrerer at markedet for reinkjøtt er mer krevende enn tidligere år. Prisen til reineier har økt mer enn prisen ut i butikk. Dette har fått konsekvenser for likviditeten til bedriftene. Fremover vil forretningsutvikling, produktutvikling og markedsutvikling være viktig for de etablerte reinkjøttbedriftene. Samtidig som markedssituasjonen for reinkjøtt har blitt mer krevende stilles det klare forventninger til en profesjonell og innovativ reinkjøttbransje som leverer i henhold til inngåtte avtaler. Avtalepartene er enige om at Innovasjon Norge særlig skal prioritere å styrke etablerte reinkjøtt- og videreforedlingsbedrifter, og støtte opp om den konkurransesituasjonen som er etablert.

Flere reinkjøttbedrifter har tidligere fått anledning til å delta på felles stand under paraplyen «Rein – helten på vidda» på ulike markedsarrangementer nasjonalt og regionalt. Reindriften har også vært godt representert under Internationale Grüne Woche (IGW) i Berlin og under UMAMI Arena.

En sentral målsetting med å delta på disse arrangementene er å bidra til større innpass av reinkjøtt i HoReCa-markedet. Arrangementene er viktige omdømmetiltak som bygger kompetanse hos bedriftene som deltar, øker kunnskap om reindrift og reinkjøtt og bidrar positivt i utviklingen av Matnasjonen Norge.

Avtalepartene er enige om at Innovasjon Norge, sammen med Markedsutvalget, legger til rette for at flere reinkjøttbedrifter kan delta på ulike typer matarrangementer. En forutsetning for at reinkjøttbedrifter får støtte til slik deltagelse er at de står under en felles stand. Det er Innovasjon Norge som gjør selve utvalget av bedrifter som gis anledning til å delta på de ulike arrangementene. Innovasjon Norge skal arbeide for at flere bedrifter kan delta ved å arbeide for økt profesjonalisering og utvikling av reinkjøttbedriftene.

Fjorårets reinkjøttkonferanse ble en suksess med gode tilbakemeldinger fra deltagerne. Avtalepartene understreker at det er viktig at reinkjøttbransjen møtes på en felles arena i løpet av året, og foreslår at det også i 2025 gjennomføres en konferanse.

Reindriften blir i økende grad brukt i markedsføringen av Norge som turistland. Dette øker etterspørselen av reindriftsbasert turisme. De aktørene som er lokalisert i områder med godt tilfang av turister, opplever stor pågang og god øko-

nomisk vekst. Veksten kommer hos aktører som er profesjonelle og som klarer skalering og logistikk på en god måte. Dette gir rom for nye investeringer og økt kapasitet. Avtalepartene ser det reindriftsbaserte reiselivet som en god mulighet som en tilleggsnæring for flere i reindriften og ber om at Innovasjon Norge viderefører arbeidet med å utvikle det reindriftsbaserte reiselivet. Det er et mål å få etablert flere nye bedrifter innenfor det reindriftsbaserte reiselivet.

Det er sentralt at reindriften er premissleverandør for utvikling av det reindriftsbaserte reiselivet. I denne sammenheng vil Norske Reindriftsamers Landsforbunds arbeid med å etablere retningslinjer og etiske regler for etablering av det reindriftsbaserte reiselivet være et viktig grunnlag.

Flere bedrifter har gode muligheter til å kombinere et reiselivstilbud og et tilbud innenfor lærings- og omsorgsbaserte tjenester. Avtalepartene er enige om at Innovasjon Norge i samarbeid med Statsforvalteren i Troms- og Finnmark, skal bidra til å legge til rette for slike bedriftsetableringer.

Avtalepartene ser det som viktig at ordninger som støtter opp om tilleggsnæring i reindriften og som finansieres over reindriftsavtalen er koordinert og drar i samme retning. Avtalepartene ber om at Landbruksdirektoratet legger til rette for et felles møte mellom Markedsutvalget, Utviklingsprogrammet, Ut på Vidda og Reindriftens utviklingsfond.

Norske Reindriftsamers Landsforbund og Landbruks- og matdepartementet følger arbeidet i Utviklingsprogrammet gjennom strategisk råd.

Avtalepartene er enige om at avsetningen videreføres med 8,2 mill. kroner for Reindriftsavtalen 2024/2025. Mindreforbruket på ordningen i 2023 overføres til 2024.

2.4 Fagbrevordningen

Formålet med fagbrevordningen er å utdanne ungdom til dyktige fagarbeidere i reindrift, samt videreutdanne lærebedrifter med sikte på å ta fagbrev og kompetansebevis etter fagopplæringsloven.

For å koordinere og effektivisere de tilsluttede lærebedriftenes opplæringer av lærekandidater i reindrift, ble Opplæringskontoret for reindrift og duodji opprettet i februar 2002. Opplæringskontoret er godkjent av fagopplæringsnemdene i Troms og Finnmark, Nordland og Trøndelag fylker. Opplæringskontoret skal arbeide aktivt for å rekruttere læringer og lærekandidater i reindrift, og motivere lærebedrifter til å ta imot læringer.

Som et ledd i arbeidet med å styrke kvinnes stilling i reindriften, ber avtalepartene om at Oppføringskontoret viderefører prioriteringen av kvinner blant kommende lærlinger og instruktører. I tillegg vil det være sentralt å sikre en geografisk fordeling av lærlingene.

Avtalepartene er enige om å videreføre avsetningen til ordningen med 4,0 mill. kroner for Reindrifftsavtalen 2024/2025. Mindreforbruket overføres fra 2023 til 2024.

2.5 Markedstiltak

Markedsutvalget for reinkjøtt ble etablert av avtalepartene på grunnlag av Reindrifftsavtalen 2010/2011. Hovedoppgaven for Markedsutvalget er å sikre norsk reinkjøtt positiv oppmerksomhet og kjøpsutløsende adferd hos sluttbruker. I tillegg skal Markedsutvalget ta på seg formidling av markedsrelevante problemstillinger til andre aktører. Markedsutvalget benytter Oppføringskontoret for egg og kjøtt (OEK) som strategisk samarbeidspartner til gjennomføring av valgte markedsaktiviteter.

Markedsutvalgets aktiviteter bidrar til å skape positiv oppmerksomhet og spre generell informasjon om reindriften og reinkjøtt i markedet. Det er viktig at foredlingsbedriftene, distributørene, butikkene, spisestedene og reieierne også bidrar. På den måten vil hele verdikjeden fra vidde til bord oppnå resultater i form av økt salg og positiv oppmerksomhet – ikke minst har dette også innvirkning på prisen til reieier.

Markedsutvalgets arbeid er kunnskapsbasert på bakgrunn av analyser og evalueringer av markedsarbeidet. Markedsplanen er styrende for Markedsutvalgets aktiviteter og bygger på resultatene av markedsanalysen fra 2020. I henhold til markedsplanen skal Markedsutvalget rette kommunikasjonen mot bygging av kunnskap om reindriften og om tilberedning av reinkjøtt. Kommunikasjonen rundt merkevaren «Rein – helten på vidda» skal fortsatt bygges opp rundt assosiasjonene naturbasert, ekte og smakfullt. Videre skal utvalget fremdeles arbeide for å øke kunnskapen om markedet i hele verdikjeden fra vidde til bord. Avtalepartene støtter disse strategivalgene.

Avtalepartene understreker betydningen av å opprettholde trykket på forbrukerkommunikasjon for å sikre omsetningen, og til å ivareta reinkjøttets posisjon i markedet.

«Rein – helten på vidda» var representert under UMAMI Arena 2023. UMAMI er en arena for å bygge kompetanse, gi inspirasjon og ikke

minst legge til rette for økt verdiskaping. Markedsutvalget har valgt å prioritere deltagelse også under UMAMI 2025. Avtalepartene støtter en slik prioritering.

Markedsutvalget har etablert god kontakt med reindrifftsungdommen gjennom Norske Reindrifftsamers Landsforbunds ungdomsutvalg. Markedsutvalget gjennomfører årlige markedsdager og det er etablert en pris til årets unge reindrifftsutøver. Markedsutvalgets initiativ bidrar både til omdømmebygging og kompetansebygging. Sist høst arrangerte Markedsutvalget et vellykket treff mellom reindrifftsungdommen og Norges bygdeungdomslag. Avtalepartene ber om at Markedsutvalget viderefører og videreutvikler samarbeidet med reindrifftsungdommen.

Markedsutvalget har vært initiativtaker til flere priser. Prisene har bidratt til økt oppmerksomhet om reindriften og reinkjøttet og inspirert vinnere til fortsatt innsats for å løfte reindriftnæringen og bruk av norsk reinsdyrkjøtt. Avtalepartene ber om at Markedsutvalget også fremover legger til rette og arbeider for utdeling av de etablerte prisene.

I reinkjøttbransjen er det mange mindre bedrifter, og midler til markedsføring av egne produkter er begrenset. Deltagelse på matfestivaler og andre matarrangementer bidrar til økt oppmerksomhet om bedriftenes reinkjøttprodukter. Utover en markedsføring av egne produkter vil deltagelse også bygge kompetanse i bedriftene. Avtalepartene ber om at Markedsutvalget sammen med Innovasjon Norge vurderer en samfinansiering og deltagelse av reinkjøttbedriftene på ulike matarrangementer.

I 2024 har Markedsutvalget valgt å inngå samarbeid med Bocuse d'Or Europe og norsk reinsdyrkjøtt vil nå være hovedråvare under konkurransen i Trondheim den 19. og 20. mars. Valg av reinkjøtt som hovedråvare støtter opp om reinkjøttet som et kvalitetsprodukt. Bocuse d'Or vil åpne for at flere får oppleve gode retter basert på reinkjøtt. Samtidig vil konkurransen bidra til økt kunnskap om lokal mat og historie, og ikke minst om reindriften som en helt spesiell næring.

Det er viktig å etablere møteplasser for kunnskapsbygging og erfaringsutveksling. Den årlige reinkjøttkonferansen er en slik arena. Det er viktig at Markedsutvalget også fremover i samarbeid med Innovasjon Norge prioriterer gjennomføring av en årlig konferanse for reinkjøttbransjen.

Avtalepartene legger til grunn at Markedsutvalget gjennomfører aktiviteter i samsvar med markedsplan og budsjett slik det er lagt frem for avtalepartene.

Avtalepartene er enige om at det er behov for bedre oversikt over lagersituasjonen for reinkjøtt. Landbruksdirektoratet kommer tilbake til avtalepartene under forskriftsmøtet med et forslag til hvordan dette kan håndteres.

Fremover kreves det fortsatt et høyt aktivitetsnivå fra Markedsutvalgets medlemmer og fra sekretariatet. Avtalepartene er enige om at Markedsutvalget gis mulighet til å bruke inntil 100 000 kroner av avsetningen for å kompensere for ekstra arbeidsbelastning og økt reiseaktivitet. I tillegg kan ytterligere 150 000 kroner brukes for å legge til rette for at sekretariatets utgifter til arrangementer dekkes.

Avtalepartene er enige om at avsetningen til Markedsutvalgets arbeid videreføres med 5,0 mill. kroner for Reindriftsavtalen 2024/2025. Mindreforbruket i 2023 overføres til 2024.

2.6 Pramming

Avtalepartene er enige om å videreføre dagens ordning, med en mindre økning av rammen for å øke fleksibiliteten. Samtidig skal Landbruksdirektoratet vurdere oppsettet av seilingsplanen for å se på muligheten for å redusere risikoen for forsinkelser.

Avtalepartene er enige om å øke avsetningen til pramming fra 5,5 mill. kroner til 6,0 mill. kroner for Reindriftsavtalen 2024/2025.

2.7 Lærings- og omsorgsbaserte tjenester – Ut på vidda

I Reindriftsavtalen 2019/2020 ble lærings- og omsorgsbaserte tjenester – «Ut på vidda» -etablert som et permanent tilbud. Hovedmålet for «Ut på vidda» er å etablere en tilleggsnæring i reindriften som er lønnsom for reindriftsfamiliene. Videre er det et mål å få etablert godt tilrettelagte tjenester som holder høy kvalitet og som etterspørres av kjøpere. I tillegg er det viktig at tilbudet gir personlig utvikling for brukerne gjennom læring, mestring og sosialt fellesskap, samt bidrar til økt forståelse og kunnskaper om reindriften, samisk kultur, historie og tradisjoner.

Ut på vidda-tilbud er en ny tilleggsnæring. Veien frem til god og lønnsom drift ble for de fleste tilbyderne satt på vent på grunn av koronapandemien. Videre drift og utvikling av lærings- og omsorgstjenester i reindriften vil kreve ressurser, engasjement og innsats både av etablererne, programmet Ut på vidda og av støttespillerne til næringen.

I Reindriftsavtalen 2022/2023 ble avtalepartene enige om at det er viktig med økt innsats for å få opp aktivitetsnivået og lønnsomheten hos de tilbyderne som allerede er etablert. I den forbindelse har styringsgruppen valgt å etablere pilotprosjektet «Reindriftsåret – de åtte årstider i reindriften». Prosjektet er godt mottatt av både tilbydere og kjøpere av tjenesten. Avtalepartene ser prosjektet som et viktig tiltak for økt aktivitet og lønnsomhet, og ikke minst et tiltak for å gjøre ordningen mer kjent. Fremover er det viktig med økt innsats for å få flere bedrifter og kommuner med på prosjektet.

Avtalepartene legger til grunn at Statsforvalteren i Troms og Finnmark samarbeider med tilgrensende ordninger finansiert over reindriftsavtalen slik som Utviklingsprogrammet og HMS-tjenesten i reindriften. Det skal søkes samarbeid med Innovasjon Norge for å legge til rette for at bedrifter kan kombinere reiseliv og lærings- og omsorgsbaserte tjenester.

Avtalepartene er enige om å videreføre både styring og administrasjon av ordningen.

Avtalepartene er enige om at det skal gjennomføres en evaluering av ordningen.

Evalueringen skal omfatte:

- En vurdering av om ordningen har bidratt til formålet.
- En vurdering av prosjektet «Reindriftsåret – de åtte årstider i reindriften».
- Forslag til eventuelle justeringer av innretning og administrasjon av ordningen.

Evalueringen gjennomføres innenfor en ramme på 200 000 kroner, som dekkes av avsetningen til ordningen. Landbruksdirektoratet lyser ut evalueringen som et oppdrag.

Det opprettes en referansegruppe for evalueringen bestående av dagens styringsgruppe for Ut på Vidda, Statsforvalteren i Troms og Finnmark og Landbruksdirektoratet.

Evalueringen skal oversendes avtalepartene innen 1. desember 2024.

Avtalepartene er enige om å videreføre avsetningen med 3,0 mill. kroner for Reindriftsavtalen 2024/2025. Mindreforbruket i 2023 overføres til 2024.

2.8 Klassifiseringssystemet for reinsdyrslakt

Nytt klassifiseringssystem for reinsdyrslakt ble innført høsten 2015. Det ble etablert et klassifiseringsutvalg. Utvalget er satt sammen av representanter fra slakteriene, og Norske Reindriftsamers

Landsforbund oppnevner leder av utvalget. Animalia er sekretariat for utvalget. Klassifiseringssystemet eies av Norske Reindriftsamers Landsforbund, forvaltes av Klassifiseringsutvalget for reinsdyrslakt og driftes av Animalia med grunnlag i avtale med Norske Reindriftsamers Landsforbund. Overordnet mål er et likt system for håndtering av reinsdyrslakt i hele Norge. Dette gjelder alle rutiner, klassifisering, pussing/trimming av slakt, veing og merking. Klassifiseringssystemet skal vise god sammenheng mellom klassifiseringsgruppe og slakteskrotenes innhold av kjøtt, fett og bein (slaktkvalitet). Slakteriene har selv ansvaret for prissettingen. Regelverket er samlet i en klassifiseringshåndbok for reinsdyrslakt, som ligger på Animalia sin hjemmeside.

I Reindriftsavtalen 2022/2023 ble det etablert en arbeidsgruppe som skulle gjennomgå klassifiseringssystemet. Arbeidsgruppen kom frem til at klassifiseringssystemet i hovedsak fungerer etter sin hensikt, men at det likevel er områder som bør gjennomgås og forbedres. Ved inngåelse av fjorårets avtale sluttet avtalepartene seg til anbefalingene fra arbeidsgruppen. Det var enighet om å prioritere utarbeidelse og oppfølging av en kommunikasjonsplan og en gjennomgang og oppdatering av klassifiseringshåndboken.

Avtalepartene er enige om at det arbeides videre med en oppfølging av arbeidsgruppens anbefalinger.

Avtalepartene er enige om at avsetningen til klassifiseringssystem for rein videreføres med 0,5 mill. kroner for Reindriftsavtalen 2024/2025. Mindreforbruket i 2023 overføres til 2024.

2.9 Beredskapsfond

Formålet med beredskapsfondet er å forhindre omfattende tap av rein eller andre store dyrevelferdsmessige utfordringer ved beitekriser, der reinbeitedistriktets eller reinlagets eget beredskapsfond ikke er tilstrekkelig til gjennomføring av nødvendige tiltak. Beredskapsfondet gir grunnlag for tildeling av ekstraordinært tilskudd til beredskap. Statsforvalteren administrerer ordningen. Per 1. januar 2024 har beredskapsfondet en beholdning på vel 24,0 mill. kroner.

Avtalepartene er enige om å innføre en egenandel for bruk av helikopter ved uttransportering av før ved beitekriser på 1 600 kroner per førsekk. Sett ut fra beitekrisens omfang og varighet foreslås det at avtalepartene kan endre satsen for egenandel.

Avtalepartene er enige om at avsetningen til beredskapsfondet videreføres med 10 mill. kroner

for Reindriftsavtalen 2024/2025. Avtalepartene er videre enige om at avsetningen til kostnader ved beredskapsutvalgenes møter og befaringer videreføres med 0,7 mill. kroner.

2.10 Reindriftens arealbrukskart

Reindriftens arealbrukskart er en del av det offentlige kartgrunnlaget. Kartene skal synliggjøre reindriftens arealbruk. Kartene skal være dynamiske, og vise den til enhver tid gjeldende arealbruken. Kartene er ikke juridisk bindende. Reindriftens arealbrukskart er også tilgjengelige i NIBIO sin kartinnsynsløsning Kilden, under fagområde reindrift.

Reinbeitedistriktene skal selv sørge for ajourhold av kartdataene, og statsforvalteren skal kvalitetssikre endringer før de publiseres. Ved å henvende seg til statsforvalteren kan tiltakshavere og andre få informasjon om når reindriftskartet sist er oppdatert.

Arealbrukskartene er en viktig kilde til informasjon om reindriften, blant annet for kommunal- og fylkeskommunal planlegging. Informasjonen i arealbrukskartene skal sammenfalle med informasjonen som ligger i distriktsplanene. Distriktsplanene gir utfyllende beskrivelser av arealbruken som kan brukes sammen med kartene.

Det vises til at det ble bevilget 2 mill. kroner til arealbrukskartene til å forbedre reindriftens arealbrukskart og integrere distriktsplaner i kartløsningen, jf. Prop. 24 S (2023–2024).

Avtalepartene er enige om at det ikke settes av midler i Reindriftsavtalen 2024/2025, men at mindreforbruket fra 2023 på 0,36 mill. kroner overføres til 2024.

2.11 Tilskudd til frakt av rein i forbindelse med slakting

Tilskudd til frakt av rein i forbindelse med slakting skal bidra til utjevning av pris på reinkjøtt til reieneier i ulike reinbeitedistrikt og reinlag, samt bidra til effektiv slakting og omsetning av reinkjøtt, jf. forskrift 17. juni 2009 nr. 657 om tilskudd ved frakt av rein i forbindelse med slakting. Tilskuddet skal også bidra til økt slakteuttak før innflytting til høst- og vinterbeiter. Frakttilskuddet bidrar også til økt konkurranse om råstoffet.

Flere slakterier har meldt om at dagens regelverk for tilskudd til frakt av rein ikke er tilpasset reindriftsnæringen og dens infrastruktur. Mange av gjerdeanleggene, som brukes i forbindelse med samling og slakt av rein, ligger utenfor allfarvei, og på tross av relativt korte avstander bruker

slakteriene og viderefordelingsbedriftene mye tid og kostnader på frakt av rein. Frakt av rein har også hatt en kostnadsøkning.

Avtalepartene er enige om å endre vilkåret i dagens forskrift om at reinen må være fraktet minst 50 kilometer, enten fra samlingsgjerdet til godkjent slakteri, eller fra godkjent slakteri til viderefordelingsbedrift. Minimumsavstanden reduseres fra 50 kilometer til 25 kilometer.

Avtalepartene er enige om å øke avsetningen til frakt av rein med 0,5 mill. kroner til 3,0 mill. kroner for Reindriftsavtalen 2024/2025.

2.12 Tilskudd til rapportering av slaktet rein

Det kan gis tilskudd til rapportering av slaktet rein, jf. forskrift 21. juni 2011 nr. 617 om rapportering av slaktet rein og lagerbeholdning. Forskriften åpner for at de som slakter rein kan søke om økonomisk støtte til gjennomføring av de aldersbestemmelser som kreves.

Avtalepartene er enige om å øke satsen for tilskudd til rapportering av slaktet rein fra 4 kroner til 6 kroner per rein. Økningen må sees i sammenheng med gjeninnføring av forskningsavgift for slaktet rein.

Avtalepartene er enige om å øke avsetningen til rapportering av slaktet rein fra 0,3 mill. kroner til 0,35 mill. kroner for Reindriftsavtalen 2024/2025.

2.13 HMS-tjeneste i reindriften

I Reindriftsavtalen 2019/2020 ble det satt av midler til et treårig pilotprosjekt for utvikling og etablering av en HMS-tjeneste i reindriften. HMS-tjeneste for reindriften ble etablert av Norsk Landbruksrådgivning, og det er ansatt to HMS-rådgivere i to halve stillinger. Rådgiverne er lokalisert i Trøndelag og Finnmark, men har arbeidssted i områder der det drives reindrift. Norsk Landbruksrådgivning skal levere rådgivningstjenesten og utarbeide kurs- og veiledningsmateriell, holde kurs og veiledningsmøter, og tilby bedriftshelse-tjeneste for næringen ved behov. I Reindriftsavtalen 2022/2023 ble partene enige om å etablere HMS-tjenesten som et permanent tilbud. I Reindriftsavtalen 2023/2024 ble avsetningen til tjenesten økt til 3,0 mill. kroner, og avtalepartene ba om at antallet HMS-rådgivere utvides til tre. Under oppstartsmøtet for reindriftsforhandlingene ble det informert om at det forventes at en tredje HMS-rådgiver er på plass innen 1. januar 2025.

Avtalepartene er enige om at avsetningen til HMS-tjeneste i reindriften for Reindriftsavtalen 2024/2025 videreføres med 3,0 mill. kroner.

2.14 Helsetjeneste for rein

I Reindriftsavtalen 2021/2022 ble det satt av midler til et treårig pilotprosjekt for en helsetjeneste for rein. Det ble etablert en styringsgruppe for prosjektet, sammensatt av representanter fra avtalepartene. Landbruksdirektoratet er sekretariat for styringsgruppen. Styringsgruppen vedtok et mandat for pilotprosjektet i oktober 2021. Pilotprosjektet ble etablert i februar 2022 med Veterinærinstituttet som vertsorganisasjon. Avtalepartene ble i Reindriftsavtalen 2023/2024 enige om at det skulle gjennomføres en evaluering av prosjektet. Avtalepartene viser til at pilotprosjektet har vært godt mottatt i næringen, og at relevante aktører opplever tjenesten som relevant og nyttig.

Avtalepartene er enige om å videreføre avsetningen på 2,0 mill. kroner til helsetjenesten for rein i Reindriftsavtalen 2024/2025.

Avtalepartene er enige om å etablere helsetjenesten for rein som en permanent ordning, og har fastsatt et revidert mandat for helsetjenesten:

Formålet med reinhelsetjenesten er å styrke kunnskapen om god dyrehelse og dyrevelferd i reindriften og blant veterinærer. Helsetjenesten skal fremme kunnskap om reindrift og reindrifts-samisk kultur hos veterinærer. Helsetjenesten skal også bidra til et bedre kunnskapsgrunnlag og legge grunnlag for et system for analyse og overvåking av sykdommer hos rein.

Helsetjenestens målgruppe er reindriftsnæringen og veterinærer.

Helsetjenesten har følgende oppgaver:

- Rådgivning om dyrehelse, dyrevelferd og sykdommer.
- Informasjon og kunnskapsformidling om sykdommer, forebygging av smitte og sykdommer.
- Arrangere kurs for veterinærer og reindriftsutøvere.
- Vedlikeholde en nettside for helsetjenesten.
- Utarbeide analyser og vurderinger av status for dyrehelse basert på prøvetaking og analyser.
- Gi bistand til reineiere i felt ved sykdomsutbrudd.
- Vurdere muligheten for et system for registrering av helsedata, herunder sykdomsregistrering ved slakt, og muligheten for å opprette en nettportal for slike data etter modell av Dyrehelseportalen.

- Samarbeide med andre FoU-institusjoner i prosjekter om reinhelse.

Det etableres en brukergruppe for reinhelsetjenesten. Brukergruppen består av en reineier fra hvert reinbeiteområde og en fra konsesjonsreindriften, statsforvalteren og Landbruksdirektoratet.

Veterinærinstituttet (VI) i Tromsø er vertsgorganisasjon for reinhelsetjenesten. Det er et krav at de som knyttes til reinhelsetjenesten har veterinær- og reindriftsfaglig kompetanse, samt kjennskap til samisk kultur / språk.

Veterinærinstituttet har arbeidsgiveransvar. Midlene til prosjektet tildeles Veterinærinstituttet og skal dekke lønn og sosiale kostnader, administrative utgifter, herunder kostnader ved kursvirksomhet og nettside.

Veterinærinstituttet skal rapportere til avtalepartene om reinhelsetjenestens virksomhet i forkant av de årlige reindriftsavtaleforhandlingene.

Det gjøres en vurdering av om det er behov for endringer av mandatet som en del av forhandlingene om reindriftsavtale for 2025/2026.

2.15 Tilskudd til utgifter ved føring og flytting

Konsekvensene av manglende reinbeitekonvensjon mellom Norge og Sverige har vært en utfordring for norske reineiere siden 2005, da konvensjonen om reinbeite mellom Norge og Sverige utløp.

Det er i dag mulig å søke om tilskudd etter forskrift 22. juni 2021 nr. 2267 om tilskudd til utgifter ved føring og flytting som følge av manglende konvensjon mellom Norge og Sverige om reinbeite. Tilskudd kan innvilges dersom reineiere er forhindret fra å bruke sine tradisjonelle vinterbeiteområder i Sverige på grunn av manglende reinbeitekonvensjon eller har merutgifter som følge av at de velger å benytte sine tradisjonelle vinterbeiteområder i Sverige.

Grunnet en kostnadsøkning både for før- og transportkostnader er avtalepartene enige om en økning i satsen for føring fra 450 kroner til 480 kroner per rein, samt en økning i satsen for flytting av rein fra 0,25 kroner til 0,26 kroner per rein per kilometer.

Avtalepartene er enige om at avsetningen til tilskudd til utgifter ved føring og flytting økes med 0,4 mill. kroner til 4,5 mill. kroner i Reindriftsavtalen 2024/2025.

Mindreforbruket fra 2023 overføres til 2024.

2.16 Rådgivningstjeneste i arealsaker

I Reindriftsavtalen 2021/2022 ble det satt av 3,0 mill. kroner til et treårig pilotprosjekt for en rådgivningstjeneste i Norske Reindriftsamers Landsforbund i arealsaker. Det ble etablert en styringsgruppe sammensatt av representanter for avtalepartene, som hadde til oppgave å utarbeide en prosjektplan for rådgivningstjenesten. Styringsgruppen gikk over til å bli en referansegruppe etter at tjenesten var etablert. Det er ansatt tre rådgivere i rådgivningstjenesten. Avtalepartene ble i Reindriftsavtalen 2023/2024 enige om gjennomføring av en ekstern evaluering av prosjektet.

Prosjektplanen legger rammene for rådgivningstjenesten. Tjenesten er etterspørselsbasert, og hovedoppgaven er å bistå reinbeitedistrikter eller siidaer som ber om det.

Avtalepartene viser til at pilotprosjektet er et sentralt bidrag til arbeidet med å ivareta hensynet til reindriften i arealsaker. Avtalepartene legger til grunn at rådgivningstjenesten i arealsaker har imøtekommet et behov i reindriftsnæringen, og at prosjektet har fungert godt.

Avtalepartene er enige om at rådgivningstjenesten i arealsaker etableres som en permanent ordning. Antall saker er økende. For at flere reinbeitedistrikt skal få nytte av tjenesten er avtalepartene enige om en økning av avsetningen med 2,0 mill. kroner. Økningen legger til rette for at tjenesten kan utvides med to nye rådgivere.

Prosjektplanen utarbeidet av styringsgruppen i 2021 videreføres. Dersom rådgivningstjenesten ser behov for justeringer i arbeidsmetoder eller overordnede prioriteringer, er det viktig at dette tas opp med avtalepartene, slik at prosjektplanen eventuelt kan justeres. Referansegruppen for prosjektet videreføres som en referansegruppe for rådgivningstjenesten. Referansegruppen skal møtes to ganger i året, og skal gi råd om rådgivningstjenestens funksjon, men skal ikke involveres i enkeltsaker. Norske Reindriftsamers Landsforbund leder referansegruppen.

Avtalepartene er enige om å sette av 5,0 mill. kroner til rådgivningstjenesten i arealsaker i Reindriftsavtalen 2024/2025.

Mindreforbruket i 2023 overføres til 2024.

2.17 Tilskudd til distriktsplaner

Avtalepartene legger til grunn at distriktsplaner er et viktig verktøy for å ivareta reinbeitedistriktenes interesser i arealsaker, og et kunnskapsgrunnlag for offentlige myndigheter.

Dagens ordning med tilskudd til distriktsplaner over Reindriftens utviklingsfond omfatter kun utarbeidelse av planer for distrikter som mangler godkjent distriktsplan. Avtalepartene er enige om at ordningen utvides slik at det også kan gis tilskudd til revidering av distriktsplaner og reindriftsplaner, og at det settes av en øremerket avsetning til ordningen. Tilskuddet økes fra 20 000 kroner til 40 000 kroner per reinbeitedistrikt og reinlag. For distrikt 16 foreslås en høy sats på 60 000 kroner. Den øremerkede avsetningen til revidering av distriktsplaner og reindriftsplaner gjøres gjeldende for en treårsperiode og det settes som forutsetning at mal for distriktsplaner utarbeidet av NIBIO skal benyttes.

Avtalepartene er enige om å sette av 1,5 mill. kroner til utarbeidelse og revidering av distriktsplaner i Reindriftsavtalen 2024/2025.

2.18 Prosjekt hets og rasisme

Norske Reindriftsamers Landsforbund etablerte i 2022 et prosjekt mot hets og rasisme mot reindriftsutøvere, som ble videreført i Reindriftsavtalen 2023/2024. Prosjektet har utviklet en egen nettside, Reinfakta.no, og informasjonfilmer.

Avtalepartene er enige om at Norske Reindriftsamers Landsforbund frem mot forhandlingene i 2025 arbeider for at organisasjonens arbeid mot hets og rasisme inkluderes i den ordinære driften, og at Norske Reindriftsamers Landsforbund under oppstartsmøtet i desember 2024 legger frem en plan for en slik inkludering.

Avtalepartene er enige om en avsetning til prosjektet på 0,8 mill. kroner for Reindriftsavtalen 2024/2025. Avtalepartene viser til at det også er satt av 0,8 mill. kroner i 2024, jf. sluttprotokoll.

2.19 Frie midler som disponeres av styret for Reindriftens utviklingsfond

Avtalepartene er enige om at det settes av 14,85 mill. kroner til disposisjon for styret for Reindriftens utviklingsfond i Reindriftsavtalen 2024/2025. Dette er en økning på 3,65 mill. kroner. Avtalepartene er enige om at de frie midlene til Reindriftens utviklingsfond skal legge til rette for en økt satsing på infrastrukturtiltak, som et sentralt tiltak for å legge til rette for klimatilpassning.

Avtalepartene legger for øvrig til grunn at Reindriftens utviklingsfonds styre skal utøve sin myndighet med utgangspunkt i bevilgningsrammen og forskrift om Reindriftens utviklingsfond, og at styret selv legger opp til en plan for dispone-

ring av frie midler som bidrar til å nå målene i reindriftspolitikken.

Styret for Reindriftens utviklingsfond kan innvilge tilskudd fra Reindriftens utviklingsfond etter ordninger for:

- Reindriftsanlegg, herunder gjerder og slakteanlegg, samt endring og oppgradering av eksisterende gjerder og slakteanlegg.
- Tilskudd ved omfattende tap av rein i ulykker.
- Refusjon av dokumenterte utgifter til deltakelse på kurs/etterutdanning o.l. for reindriftsutøvere.
- Tilskudd til feltbarnehager.
- Juridisk bistand til reinbeitedistrikter eller sildaer.

For øvrig kan styret for Reindriftens utviklingsfond tildele midler til følgende tilskudd i samsvar med formålet for forskrift om Reindriftens utviklingsfond:

- Sikring av reindriftens beiterett, herunder støtte til distriktenes arbeid med sikring av reindriftens arealer.
- Praktiske tiltak innenfor reindriften.
- Gjennomføring av strukturtiltak i distrikter med behov for tiltak for reintallstilpassning og ressursutnyttelse.
- Faglige tiltak til fremme for reindriften, herunder veiledning, kursvirksomhet, beitegranskning, planlegging og avlstilltak.
- Utvikling av binæringer og formål av generell kulturell betydning for reindriftssamene.
- Tiltak for å fremme likestilling og kvinners situasjon i reindriften.
- Tilrettelegging av 1–2 dagers kompetansegivende kurs/etterutdanning.
- Tilskudd til tiltak for reindriftsnæringen som følge av klimaendringer.
- Forskning og kunnskapsformidling.
- Fjerning av gammelt gjerdemateriell.
- Tilrettelegging for at reineiere med nedsatt funksjonsevne kan delta i reindriftsarbeid.
- Stipend på 15 000 kroner til personer med rein i eget merke som skriver reindriftsrelatert masteroppgave.

2.20 Gjennomgang av RUF-forskriften

Reindriftens Utviklingsfond (RUF) skal gjennom bruk av økonomiske virkemidler bidra til å utvikle reindriftsnæringen i samsvar med de reindriftspolitiske mål. Forskrift for Reindriftens utviklingsfond omfatter en rekke ordninger, som skal fremme reindriften i distriktet og området.

Avtalepartene er enige om å gjennomføre en gjennomgang av ordninger i RUF-forskriftens § 1-6 virkeområde.

Formålet med arbeidet er å sikre at de frie midlene til Reindriftens utviklingsfond bidrar til å oppfylle formålet med fondet.

Det nedsettes en arbeidsgruppe bestående av avtalepartene. Hver avtalepart oppnevner to representanter. Landbruks- og matdepartementet leder arbeidet. Landbruksdirektoratet er sekretariat for arbeidsgruppen.

Arbeidsgruppen skal ha følgende oppgaver:

- Gjennomgå eksisterende tilskuddsordninger i forskrift for Reindriftens utviklingsfond, samt analysere omfanget av bruken av de enkelte tilskuddene.
- Vurdere om det er ordninger som ikke lenger er relevante, eller må endres.
- Vurdere om det er nødvendig å redusere antall ordninger, for å kunne oppnå RUF-forskriftens formål, som er å bidra til å utvikle reindriftsnæringen i samsvar med de reindriftspolitiske mål.
- Foreslå endringer i RUF-forskriften, både når det gjelder innretning og forvaltningen av ordningen.

Arbeidsgruppens skal oversende en rapport til avtalepartene innen 1. desember 2024.

3 Kostnadssenkende og direkte tilskudd

Avtalepartene er enige om en avsetning på 138,4 mill. kroner til kostnadssenkende og direkte tilskudd for Reindriftsavtalen 2024/2025. Dette er en økning på 16,55 mill. kroner fra inneværende avtale.

Avtalepartene er enige om at bevilgningene over post 75 er styrende, og at satsene kan bli justert for å holde forbruket innenfor bevilgningen. Dersom det blir behov for justering av satsene skal produksjonspremien nedjusteres fra 41 pst. til 40 pst., og deretter reduseres satsen for kalveslaktetilskuddet.

I beregningen av avsetningen til de produksjonsavhengige tilskuddene har avtalepartene lagt til grunn et slakteuttak i kalenderåret 2024 på 70 000 rein.

3.1 Tilskudd til reinbeitedistrikter og reinlag

Distriktstilskuddet skal bidra til å gi distriktene og reinlagene økt medansvar for å sikre en bærekraftig reindrift, balanse mellom reintall og beiter, sikring av arealer og økt lønnsomhet. Tilskuddet skal videre gi grunnlag for avsetning til beredskap, investeringer i utstyr til føring, arbeid med helse, miljø og sikkerhet, avløserordning til ferie og fritid, samt avløserordning ved sykdom utover folketrygdens generelle ordninger.

Gjennom de siste avtaleårene har det vært en betydelig økning av distriktstilskuddet. Samtidig er det etablert ordninger som skal bistå distriktene iblant annet arealsaker. Her vises det til etablering av arealrådgivningstjenesten i Norske Reindriftsamers Landsforbund. Økningen av distriktstilskuddet har også lagt til rette for at distriktene, alene eller sammen med flere, kan kjøpe inn sekretærfunksjoner. Utenfor avtalen er det etablert flere rådgivnings- og ressursentre, som for eksempel Nannet, som bistår reinbeitedistriktene i håndtering av en rekke saker. På tross av dette er det fortsatt mange distrikt som opplever at de ressursmessig ikke har mulighet til å følge opp alle saker innenfor eget distrikt. Dette gjelder særlig plan- og utbyggingssakene.

Avtalepartene ser behovet for å styrke reineiernes mulighet til sykdomsavløsning. Distriktet har ansvaret for arbeid med HMS som henger tett sammen med oppfølging av sykdom og ulykker. Gjennom å styrke distriktstilskuddet legges det bedre til rette for å bruke avløser ved sykdom.

Avtalepartene er enige om å øke grunnsatsen for distriktstilskuddet fra 207 000 kroner per distrikt til 250 000 kroner. Økningen bidrar til å styrke reinbeitedistriktene og har som hovedformål å legge bedre til rette for at distriktene kan følge opp plan- og utbyggingssaker og styrke muligheten for avløsning ved sykdom. Økningen legger også til rette for at distriktet kan utforme bruksregler og distriktsplaner som passer for eget område.

Avtalepartene er videre enige om å øke grunnbeløpet til distrikter og reinlag med egne tilskuddssatser med 43 000 kroner. I tillegg er avtalepartene enige om å øke det variable tilskuddet til distrikt 16 med 5 000 kroner, til 34 000 kroner.

Siidaandeler i Trollheimen har et ekstraordinært tilskudd på inntil 100 000 kroner per siidaandel. Tilskuddet utbetales med bakgrunn i de gitte rammebetingelsene i Trollheimen. Tilskuddet har ikke blitt justert over flere år. Samtidig opplever reindriften endringer i rammebetingelsene. Avta-

lepartene er enige om en økning av tilskuddet til 200 000 kroner per siidaandel.

Avtalepartene er enige om å øke avsetningen til distriktstilskudd med 4,25 mill. kroner, til 37,1 mill. kroner for Reindrifftsavtalen 2024/2025. For øvrig videreføres gjeldende satser og regelverk.

3.2 Tilskudd til siidaandeler og reinlag

3.2.1 Produksjonspremie

Formålet med produksjonspremien er å premiere innsats, produksjon og videreføring i næringen. Produksjonspremien bidrar også til å verdsette og synliggjøre den innsatsen som utføres i tillegg til arbeidet på fjellet.

Med bakgrunn i at prisutviklingen på reinkjøtt har stagnert er avtalepartene enige om å øke satsen for produksjonspremien fra 39 pst. til 41 pst. for å stimulere til økt produksjon og verdiskaping. Avtalepartene er enige om at i en situasjon der prisene øker, kan satsen for produksjonspremien tas ned.

I tillegg økes inntektsgrensen fra 650 000 kroner til 700 000 kroner for siidaandeler, og fra 1 250 000 kroner til 1 500 000 kroner per reinlag.

Avtalepartene er enige om å øke avsetningen med 7,4 mill. kroner, til 56,3 mill. kroner for Reindrifftsavtalen 2024/2025. Gjeldende satser og regelverk videreføres.

3.2.2 Kalveslaktetilskudd

Formålet med kalveslaktetilskuddet er å stimulere til at en større del av kjøttproduksjonen foregår på kalv, noe som er ressursøkonomisk gunstig. Uttak av kalv reduserer presset på vinterbeitene, og reduserer tapene i løpet av vinteren. Økt uttak av kalv bidrar også til økt produktivitet fordi tilveksten på kalv er større enn tilveksten på større dyr.

Avtalepartene er enige om å øke satsen for kalveslaktetilskudd fra 650 kroner til 700 kroner per kalv.

Avtalepartene er enige om en avsetning på 35,7 mill. kroner til kalveslaktetilskudd for Reindrifftsavtalen 2024/2025. Dette er en økning på 4,9 mill. kroner sammenlignet med inneværende avtale. Gjeldende satser og regelverk videreføres.

3.2.3 Særskilt driftstilskudd til ungdom

Formålet med særskilt driftstilskudd til ungdom er å støtte opp om siidaandelsledere som er under

30 år, og som er under etablering og oppbygging av egen drift.

Avtalepartene er enige om å videreføre avsetningen på 2,2 mill. kroner til særskilt driftstilskudd til ungdom for Reindrifftsavtalen 2024/2025. Gjeldende satser og regelverk videreføres.

3.2.4 Etableringstilskudd

Etableringstilskuddet har som formål å støtte opp om reindrifftsutøvere under 35 år som får opprettet eller overdratt til seg siidaandel.

Avtalepartene er enige om å videreføre avsetningen på 5,2 mill. kroner til etableringstilskudd for Reindrifftsavtalen 2024/2025. Gjeldende satser og regelverk videreføres.

3.2.5 Ektefelle-/samboertillegg

Formålet med ektefelle-/samboertillegget er å støtte opp om den familiebaserte reindriften samt bidra til å øke inntektsgrunnlaget i næringen ved å legge til rette for deltagelse av begge ektefeller/samboere i reindriften på like vilkår. Tilskuddet innvilges kun til siidaandeler der begge ektefeller/samboere står oppført som ledere av siidaandelen.

Avtalepartene er enige om å heve inntektsgrensen fra 250 000 kroner til 300 000 kroner. For øvrig videreføres gjeldende satser og regelverk.

Avtalepartene er enige om en avsetning på 0,8 mill. kroner til ektefelle-/samboertillegg for Reindrifftsavtalen 2024/2025.

3.2.6 Særskilt tilskudd til kvinner

Formålet med særskilt tilskudd til kvinner er å støtte kvinner som er leder for siidaandel, og som har reindrift som hovednæring. Minst 50 pst. av siidaandelsleders inntekt må stamme fra avgiftspliktig salgsinntekt fra salg av kjøtt fra rein i eget merke.

Avtalepartene er enige om en avsetning på 1,1 mill. kroner til særskilt tilskudd for kvinner for Reindrifftsavtalen 2024/2025. Gjeldende sats og regelverk videreføres.

4 Velferdsordninger

Avtalepartene er enige om en avsetning på 4,1 mill. kroner til velferdsordninger for Reindrifftsavtalen 2024/2025. Dette fordeles på tidligpensjon, avløsning ved svangerskap, fødsel, adopsjon og dødsfall, og overføring til den kollek-

tive forsikringsordningen som gir reindriftsutøvere 100 pst. dekning av sykepengegrunnlaget.

4.1 Tidligpensjon i reindriften

Tidligpensjon for reindriftsutøvere skal bidra til å lette generasjonsovergangene i reindriften for de som har hatt hoveddelen av sine inntekter fra reindrift. Ordningen skal gjøre det mulig for aktive næringsutøvere å gå ut av næringen før de har rett til alderspensjon fra folketrygden, og skal videre stimulere til at reintallet og sysselsettingsstrukturen tilpasses næringens ressurs- og inntektsgrunnlag.

Fordelingen av siidaandelsleders alder har tilnærmet hatt lik fordeling siden 2010. I 2023 var 12 pst. av siidaandelsledere under 30 år, 46 pst. mellom 31-50 og 42 pst. over 50 år. Ifølge tidligere utredninger har reindriftsutøverne meldt om at tidligpensjonsordningen ikke er tilstrekkelig attraktiv. Satsene for tidligpensjon er for lav og inntektene ved å fortsette med reindrift er høyere. For å stimulere til tidligere generasjonsoverganger i reindriften er avtalepartene enige om å øke satsene for tidligpensjon fra 150 000 kroner til 210 000 kroner for enbrukerpensjon, og fra 240 000 kroner til 300 000 kroner for tobrukerpensjon.

Avtalepartene er enige om en avsetning på 2,3 mill. kroner til ordningen med tidligpensjon for Reindriftsavtalen 2024/2025. Gjeldende regelverk videreføres.

4.2 Tilskudd til avløsning ved svangerskap, fødsel, adopsjon og dødsfall

Ordningen for tilskudd til avløsning ved svangerskap, fødsel, adopsjon og dødsfall skal bidra til å gi bedre økonomisk trygghet for reindriftsutøvere, og styrke den familiebaserte reindriften. Tilskuddsordningen forvaltes av Landbruksdirektoratet.

Avtalepartene er enige om at tidsrommet det kan ytes tilskudd til avløsning ved svangerskap og fødsel knyttes opp mot terminato. I dagens forskrift er dette knyttet opp mot tidspunktet for fødsel, jf. forskriftens § 6. Avtalepartene viser til at endringen vil kunne bidra til større forutsigbarhet for tilskuddssøker.

Avtalepartene er enige om å videreføre avsetningen på 1,3 mill. kroner til avløsning ved svangerskap, fødsel, adopsjon og dødsfall for Reindriftsavtalen 2024/2025.

4.3 Sykepenger

For reindriftsutøvere utgjør sykepengene fra NAV i utgangspunktet 80 pst. av sykepengegrunnlaget. For å sikre reindriftsutøvere sykepenger tilsvarende 100 pst. av sykepengegrunnlaget er avtalepartene enige om å videreføre avsetningen på 0,5 mill. kroner for Reindriftsavtalen 2024/2025. Slik som tidligere år overføres midlene sentralt til folketrygden.

Avtalepartene vil også påpeke at reindriftsutøvere har mulighet til å tegne individuell forsikring gjennom NAV som gir 100 pst. dekning av sykepengegrunnlaget også de første 1–16 dagene.

5 Organisasjonstilskudd

Formålet med organisasjonstilskuddet er å bidra til at Norske Reindriftsamers Landsforbund kan delta aktivt i prosesser av sentral betydning for reindriften, og til en utvikling av reindriften i samsvar med den til enhver tid gjeldende reindriftspolitik. Det er en forutsetning for tilskuddet at Norske Reindriftsamers Landsforbund deltar på de arenaene som er sentrale for reindriften, og har en aktiv oppfølging av relevante prosesser.

Organisasjonstilskuddet gis med følgende vilkår:

- Søknad om tilskudd sendes Landbruksdirektoratet innen 31. august 2024.
- Tilskuddet utbetales kvartalsvis.
- Søknaden skal omfatte årsrapport og revisorgodkjent regnskap for siste driftsår, i tillegg til planer og budsjett for 2025.
- Søknaden skal inneholde en oversikt over antall medlemmer i Norske Reindriftsamers Landsforbund per 1. juli 2024.
- Norske Reindriftsamers Landsforbunds styre og lokallag skal ved valg av styrer ta hensyn til kjønnsfordeling og geografisk representasjon, slik at de forskjellige interesser i reindriften blir ivaretatt.

Utover det ordinære organisasjonstilskuddet er Norske Reindriftsamers Landsforbund styrket de siste årene gjennom finansiering av prosjektet Hets og rasisme og etablering av rådgivningstjenesten i arealsaker. Disse tiltakene har bidratt til en organisasjonsutvikling. Avtalepartene er enige om at organisasjonen er i positiv utvikling, og at det er viktig å bygge videre på dette slik at Norske Reindriftsamers Landsforbund kan delta aktivt i prosesser som er viktige for reindriften, og bidra

til å fremme informasjon og kunnskap om reindriftsnæringen.

Antall saker som Norske Reindriftsamers Landsforbund må håndtere forventes å øke fremover. Dette gjelder særlig i oppfølgingen av tiltakspakken knyttet til reindrift og energi. Avsetningen til rådgivningstjenesten i arealsaker er derfor økt. Tiltakspakken omfatter også en rekke tiltak knyttet til å redusere tap av rein til rovvilt. For å legge til rette for at Norske Reindriftsamers Landsforbund har ressurser til også å følge opp løpende rovviltrelaterte oppgaver og problemstillinger og tiltakspakken økes organisasjonstilskuddet med 0,5 mill. kroner.

I tillegg til denne økningen vil Klima- og miljødepartementet fremme forslag om en ytterligere økning av organisasjonstilskuddet med 0,5 mill. kroner i forbindelse med statsbudsjettet for 2025. Den samlede økningen på 1 mill. kroner skal brukes til etablering av en fagstilling i Norske Reindriftsamers Landsforbund som skal jobbe

med løpende rovviltrelaterte oppgaver og problemstillinger og tiltakspakken, og legge til rette for at reindriften kan delta aktivt i prosesser innenfor dette området.

Avtalepartene er enige om at organisasjonstilskuddet økes med 0,5 mill. kroner, til 8,6 mill. kroner for Reindriftsavtalen 2024/2025.

6 Regelverk

Avtalepartene legger opp til at forskriftene for Reindriften utviklingsfond, de direkte tilskuddsordningene og velferdsordningene utarbeides og fastsettes av Landbruks- og matdepartementet. Norske Reindriftsamers Landsforbund involveres i utarbeidelsen av forskriftene.

8. februar 2024

Inge Even Danielsen

Viil Søyland

Vedlegg 3**Fordeling av rammen for Reindrifftsavtalen 2024/2025**

Tabell 3.1 Kapittel 1151 Til gjennomføring av reindrifftsavtalen (mill. kroner)

Post	Benevnelse	Reindrifftsavtalen 2023/2024	Reindrifftsavtalen 2024/2025	Endring
51	Tilskudd til utviklings- og investeringstiltak	65,75	73,9	8,15
72	Organisasjonstilskudd	8,1	8,6	0,5
75	Kostnadssenkende og direkte tilskudd	121,85	138,4	16,55
79	Velferdsordninger	4,3	4,1	-0,2
	Sum kapittel 1151	200,0	225,0	25,0

Tabell 3.2 Post 51 Reindrifftsens utviklingsfond (mill. kroner)

Formål	Reindrifftsavtalen 2023/2024	Reindrifftsavtalen 2024/2025	Endring
Konfliktforebyggende tiltak	1,5	1,5	-
Utviklingsprogrammet	8,2	8,2	-
Fagbrevordningen	4,0	4,0	-
Markedstiltak	5,0	5,0	-
Pramming	5,5	6,0	0,5
Lærings- og omsorgsbaserte tjenester	3,0	3,0	-
Klassifiseringssystemet for reinsdyrslakt	0,5	0,5	-
Beredskapsfond	10,0	10,0	-
Møte- og befaringskostnader beredskapsutvalg	0,7	0,7	-
Tilskudd til frakt av rein ved slakting	2,5	3,0	0,5
Tilskudd til rapportering av slaktet rein	0,3	0,35	0,05
HMS-tjeneste i reindrifften	3,0	3,0	-
Helsetjenesten for rein	2,0	2,0	-
Tilskudd til utgifter ved føring og flytting	4,1	4,5	0,4
Rådgivningstjeneste i arealsaker	3,0	5,0	2,0
Tilskudd til distriktsplaner	-	1,5	1,5
Evaluerings	0,35	-	-0,35
Arbeidsgruppe klimatilpasning	0,4	-	-0,4
Reindrifftsens arealbrukskart	0,5	-	-0,5
Prosjekt mot hets og rasisme	-	0,8	0,8
Frie midler til disposisjon for RUF-styret	11,2	14,85	3,65
Sum	65,75	73,9	8,15

Tabell 3.3 Post 75 Kostnadssenkende og direkte tilskudd (mill. kroner)

Formål	Reindrifftsavtalen 2023/2024	Reindrifftsavtalen 2024/2025	Endring
Distriktstilskudd	32,85	37,1	4,25
Produksjonspremie	48,9	56,3	7,4
Kalveslaktetilskudd	30,8	35,7	4,9
Særskilt driftstilskudd til ungdom	2,2	2,2	-
Etableringstilskudd	5,2	5,2	-
Ektefelle-/ samboertilskudd	0,9	0,8	-0,1
Særskilt tilskudd til kvinner	1,0	1,1	0,1
Sum	121,85	138,4	16,55

Tabell 3.4 Post 79 Velferdsordninger (mill. kroner)

Formål	Reindrifftsavtalen 2023/2024	Reindrifftsavtalen 2024/2025	Endring
Tidligpensjon	2,5	2,3	-0,2
Tilskudd til avløsning	1,3	1,3	-
Øvrige velferdsordninger (sykepenges)	0,5	0,5	-
Sum	4,3	4,1	-0,2
